

BIBLIOTEKA KRAKÓW

XII 2025 | NR 12 (97)
ISSN 2544-445X

INFORMATOR CZYTELNICZO-KULTURALNY

**Wywiad
z Mariuszem Meusem**

s. 3-5

**Wysyłanie
pocztówek**

s. 8

**Nowe wystawy
na Wawelu**

s. 17

Na okładce: Bibliotekarze w świątecznym wydaniu, fot. Anna Sowińska

Redaktor naczelna: Izabela Ronkiewicz-Brągiel
Z-ca redaktor naczelnej: Paulina Knapik-Lizak

Redakcja: Agnieszka Bisikiewicz, Jan Brodowski, Paweł Czachor, Artur Czesak, Joanna Gruszka, Anna Grychowska, Ludmiła Guzowska, Anna Jędrzejowska, Małgorzata Koźma, Radosław Kurzeja, Greta Lemanaitė, Patryk Masny, Janusz M. Paluch, Anna Piechota, Tomasz Radochoński, Agnieszka Sabak, Ewa Strach, Anna Szczerbowska-Kolarczyk, Piotr Wasilewski, Maria Zaborowska, Barbara Zajączkowska

Fotografia we wstępie: Anna Sowińska

Opracowanie redakcyjne, korekta:
 Agnieszka Sabak, Anna Piechota

Wydawca:

pl. Jana Nowaka-Jeziorańskiego 3,
 31-154 Kraków

Kontakt:

Sekretariat: tel. 12 61 89 100
 (czynny w godz. 8:00–15:30)
 E-mail: sekretariat@biblioteka.krakow.pl

Projekt graficzny: Anna Sowińska
 Skład i przygotowanie do druku: Pracownia Słowa
 Nakład 2200 egz.

ODWIEDŹ NAS NA:

biblioteka.krakow.pl
krakowczyta.pl

facebook.com/BibliotekaKrakow
instagram.com/biblioteka.krakow

#bibliotekakrakow #biblioteka
 #książka #nowe książki
 #dowypozyczenia #informator
 #krakowmiastoliteraturyunesco

Izabela Ronkiewicz-Brągiel
 Redaktor naczelna

Ho, ho, ho!

Mikołaj tuż, tuż, a zaraz za nim wyjątkowe, jedyne takie na świecie polskie Boże Narodzenie. My Wam pod CHOINKĘ przygotowaliśmy polecanki najśliczniejszych książek, które zostały zekranizowane. Opowiadamy też o realizacji projektu „Mediateki – interaktywne miejsca kultury” dofinansowanego ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury, dzięki któremu wiemy dużo więcej o tym, jak powinna wyglądać nowoczesna mediateka, czego oczekują od nas jej użytkownicy i jak zorganizować takie miejsce. Miło nam, że i u nas goszczą bibliotekarze – tym razem z Lipska – by podejrzeć nasze „dobre praktyki”. A że je stosujemy, niech świadczy fakt, że aż pięć filii otrzymało w tym roku tytuł „Miejsce Przyjazne Rodzinom z Dziećmi”.

Poza tym w numerze finał konkursu „Moc życzeń” zorganizowanego w ramach projektu „KRZEPICIEŻ SIE! Tradycyjna życzliwość w domu i na «polu»” dofinansowanego ze środków budżetu państwa, przyznanych przez Ministra Edukacji w ramach programu „Nasze tradycje”. Ocenialiśmy życzenia pocztówkowe, z radością konstatując, że ta tradycja jest wciąż żywa w narodzie! I ciekawy wywiad z Mariuszem Meusem – człowiekiem, który zmierzył i zważył Wawel. I najnowsze wieści o tym, jaką wadę wzroku miał Sławomir Mrożek, prosto od znanej krakowskiej okulistki, która dokładnie zbadała jego okulary. I...

Czas kończyć te zapowiedzi, bo stojąca tuż za moimi plecami Szanowna Dyrekcja Biblioteki Kraków podpowiada, żeby zostawić miejsce na świąteczne życzenia. Zatem: uśmiechu i czułości, ciepła, zapachów i kolędowania, spokoju ducha i prawdziwie świątecznej radości życzymy Wam, Drodzy Czytelnicy. Do zobaczenia w Nowym Roku ☺

Wawel zmierzony, zważony i policzony

Rozmowa z Mariuszem Meusem, autorem książki *Wawel w liczbach*

Książek, w których pojawia się Wawel, jest bardzo wiele. Nic dziwnego, żadna książka o historii Polski czy Krakowa nie może pominąć zamku królewskiego na Wawelu. Pojawia się on także w beletrystyce, choć przecież nie każdy bohater literacki może swobodnie przemierzać wawelskie wzgórze – siedzibę polskich królów i przez kilka wieków miejsce absolutnie strategiczne dla Rzeczypospolitej i sporej części Europy. Okazuje się jednak, że Wawel da się nie tylko opisać słowami, ale także w sposób geodezyjno-matematyczny. Udowodnił to Mariusz Meus, autor książki *Wawel w liczbach*.

M.D.: Mariuszu, piszesz w swojej książce *Wawel w liczbach* o zamku, jego pomieszczeniach, ale także o eksponatach i otoczeniu. Wyliczasz grubość ścian, wysokość pomieszczeń i budynków, odległości, wymiary obiektów... Powiedz, jak się mierzy Wawel? Miarką, taśmą, tachimetrem?

M.M.: Czasem po prostu stopami. Każda miara jest dobra, jeśli jest dobrze zdefiniowana. Mierzyłem Wawel zarówno krokami, palcami, jak też urządzeniami pomiarowymi, w tym laserowo i satelitarnie; czasem nawet kilkunastogodzinnymi pomiarami, aby uzyskać milimetrowe dokładności.

Część pomiarów podajesz, cytując wcześniejsze opracowania. Więcej czasu poświęciłeś na pozyskiwanie informacji z biblioteki – z książek, artykułów, które opisywały wcześniejsze pomiary lub prace konserwatorskie – czy chodząc po wzgórzu wawelskim i mierząc?

Więcej pozyskałem, sprawdzając bibliografię. Nie tylko wertując gotowe już obliczenia, ale przede wszystkim bazując na katalogach zbiorów czy opracowaniach konserwatorskich, zresztą często niepublikowanych. Mogłem je znaleźć nie tylko w bibliotece wawelskiej czy archiwum wawelskim, ale też w poszczególnych pracowniach konserwatorskich. I dopiero potem to, czego nikt nigdy wcześniej nie zmierzył, nie zważył, uzupełniałem własnymi pomiarami. Bardzo pomogła mi uprzejmość dyrekcji i konserwatorów. A i tak zajęło mi to łącznie cztery lata pracy, prowadzonej głównie w czasie wolnym. Na prowadzenie badań i pomiarów

poświęciłem nawet dwa swoje urlopy, które spędziłem na Wawelu.

Co było inspiracją do napisania tej książki?

Nasi goście – ludzie, którzy odwiedzają Wawel i jego wystawy. Zadawali pytania, na które często dotąd nie było odpowiedzi: Ile waży arras? Ile waży szafa gdańska? Ile pomieszczeń, drzwi czy okien jest na Wawelu? Jaka jest powierzchnia poszczególnych sal? Często słuchając przewodników wawelskich, spotykałem się z różnymi wersjami informacji na temat tych samych obiektów. Zacząłem wówczas myśleć o tym, by stworzyć takie opracowanie weryfikujące informacje dotyczące zamku i jego zbiorów, aby w jednym miejscu można było znaleźć sprawdzone informacje.

Czy coś Cię zaskoczyło przy pisaniu?

Ależ tak, np. arrasy. Zdarzało mi się pomagać przy różnych pracach konserwatorskich, np. przy przenoszeniu obiektów,

i były chwile, że miałem arrasy na swoich barkach. Wszyscy zakładali, że ważą one 100–200 kg, a tymczasem okazało się, że największy z nich waży zaledwie 51 kg. Bardzo to wszystkich zdziwiło. Choć może nie powinno, bo przecież arrasy są z jedwabiu.

Czy od momentu wypuszczenia na rynek książki, a obecnie ma ona już drugie wydanie, zaskoczono Cię jakimś nowym pytaniem?

Ależ tak. Padło np. pytanie, ile jest dachówek na dachu zamku królewskiego, czy ile – dosłownie – waży Wawel. To już jest wyższy poziom trudności [śmiech].

Ale brutto czy netto – ze skałą czy bez? [śmiech]

Tego pytający nie sprecyzował [śmiech]. Te najczęstsze pytania dotyczą wysokości baszt, grubości murów. I na nie udało się znaleźć odpowiedzi i umieścić je w książce. ►

Mariusz Meus prezentuje swoją książkę *Wawel w liczbach* na kruzgankach zamku królewskiego na Wawelu. Fot. Mariusz Meus

► **Jaka grupa gości jest najbardziej kreatywna w zadawaniu trudnych pytań?**

Zdecydowanie dzieci. To one zadają te najdziwniejsze pytania i zmuszają do kreatywnego szukania odpowiedzi. Tym bardziej że np. na pytanie, ile waży piec kaflowy, do dzisiaj nie ma jednoznacznej odpowiedzi. Po prostu nikt dotąd nie badał pieców kaflowych pod takim kątem. Jest to wciąż dla mnie wyzwanie, ale być może w wydaniu trzecim taka informacja się znajdzie.

Lubisz jakieś inne książki, gdzie występuje Wawel? Np. z serii o Kacprze Ryxie?

Czytam sporo książek, choć w temacie Wawelu w większości są to raczej artykuły naukowe, artykuły w naszym wydawnictwie

naukowym, roczniku „Studia Waweliana”, bo lubię skoncentrowaną wiedzę i fakty upakowane z dużą gęstością w przeliczeniu na liczbę stron tekstu. Beletrystykę czytam rzadziej. Dla zainteresowanych tematami wawelskimi natomiast polecam monumentalne opracowanie na temat arrasów wawelskich, które też ma charakter albumowy, autorstwa wybitnej ich badaczki, dr Magdaleny Piwockiej. Są tam genialnie opisane wszystkie istniejące arrasy wawelskie, ich dzieje i piękne zdjęcia ze szczegółami.

A w tych książkach o Wawelu, które czytałeś, zauważyłeś jakieś pomyłki autora lub autorki?

Zdarzają się. Jednak najstydniejszą pomyłką jest ta popełniona przez samego... Adolfa Szyszko-Bohusza – krakowskiego architekta i konserwatora wawelskiego, który pomylił wieżę Kurza Noga i nadał błędną nazwę Kurza Stopka innej części zamku. I ten błąd funkcjonuje do dzisiaj. Tymczasem prawdziwa wieża Kurza Noga znajdowała się po sąsiedzku i miała charakterystycznie ustawioną centralnie kolumnę, z której rozchodziło się łukowate żebrowanie sklepienia, które dawnym ludziom przywodziło na myśl nogę kura. Pojawiają się też błędy wynikające z legend miejskich, np. o tonach złota pokrywającego kopułę Kaplicy Zygmuntowskiej. Tymczasem badania naukowe pokazują, że tego złota jest tak mało, że nie opłacałoby się go nawet zdrapywać.

Kto jest Twoją ulubioną postacią związaną z Wawelem?

Zdecydowanie Adolf Szyszko-Bohusz. Ikoniczna postać, bardzo charakterna, blisko mi do niego zwłaszcza w związku z jego podejściem do Wawelu: że to nie jest tylko podejście czysto naukowe, tylko podejście z sercem. I on tak podchodził do sprawy renowacji zamku.

Myślałem, że wymienisz smoka wawelskiego. Jakkolwiek by było, to w dużej mierze Tobie zawdzięczamy zasmoczenie miasta. [śmiech] Dopomogłem Annie Jakubiak zrealizować to marzenie i cieszę się, że Smok Wawelski sprzed Smoczej Jamy już nie dźwiga w pojedynkę tego ciężaru opróżniania po cudach Krakowa. Ma wielu małych pomocników i może trochę odetchnąć po 50 latach ziania ogniem [śmiech].

Które smoki są Twoimi ulubionymi?

Smok geodeta, smok astronom i smok metrolog, czyli te smoki bardziej naukowe. Jestem z nich szczególnie dumny, bo przypominają o naukowych skarbach Krakowa, o tym, że miasto nie tylko kulturą, sztuką i historią stoi, ale także nauką.

Te smoki przypominają m.in. o południku krakowskim i krakowskim metrze. Dlaczego to jest ważne, aby wydobywać takie rzeczy z przeszłości dość odległej i w zasadzie niefunkcjonujące dzisiaj?

To jest nasze dziedzictwo naukowe. Tak jak dbamy o nasze dziedzictwo kulturowe, historyczne, artystyczne czy nawet kulinarne, powinniśmy dbać i o dziedzictwo naukowe. Dbamy o takie ikony nauki polskiej jak Mikołaj Kopernik czy Maria Skłodowska-Curie, ale takich wielkich postaci jest więcej. W dodatku właśnie w geodezji ►

Geodeta i pracownik Zamku Królewskiego na Wawelu, Mariusz Meus, przy pomiarach geodezyjnych celem wytyczenia krakowskiego pępka świata. Fot. Mariusz Meus

► i astronomii mamy sporo postaci trochę zapomnianych.

Zmierzyłeś Wawel, mierzysz Kraków i Polskę. Wyznaczyłeś geodezyjny środek Polski, a ostatnio krakowską oś świata. Gdzie można ją znaleźć?

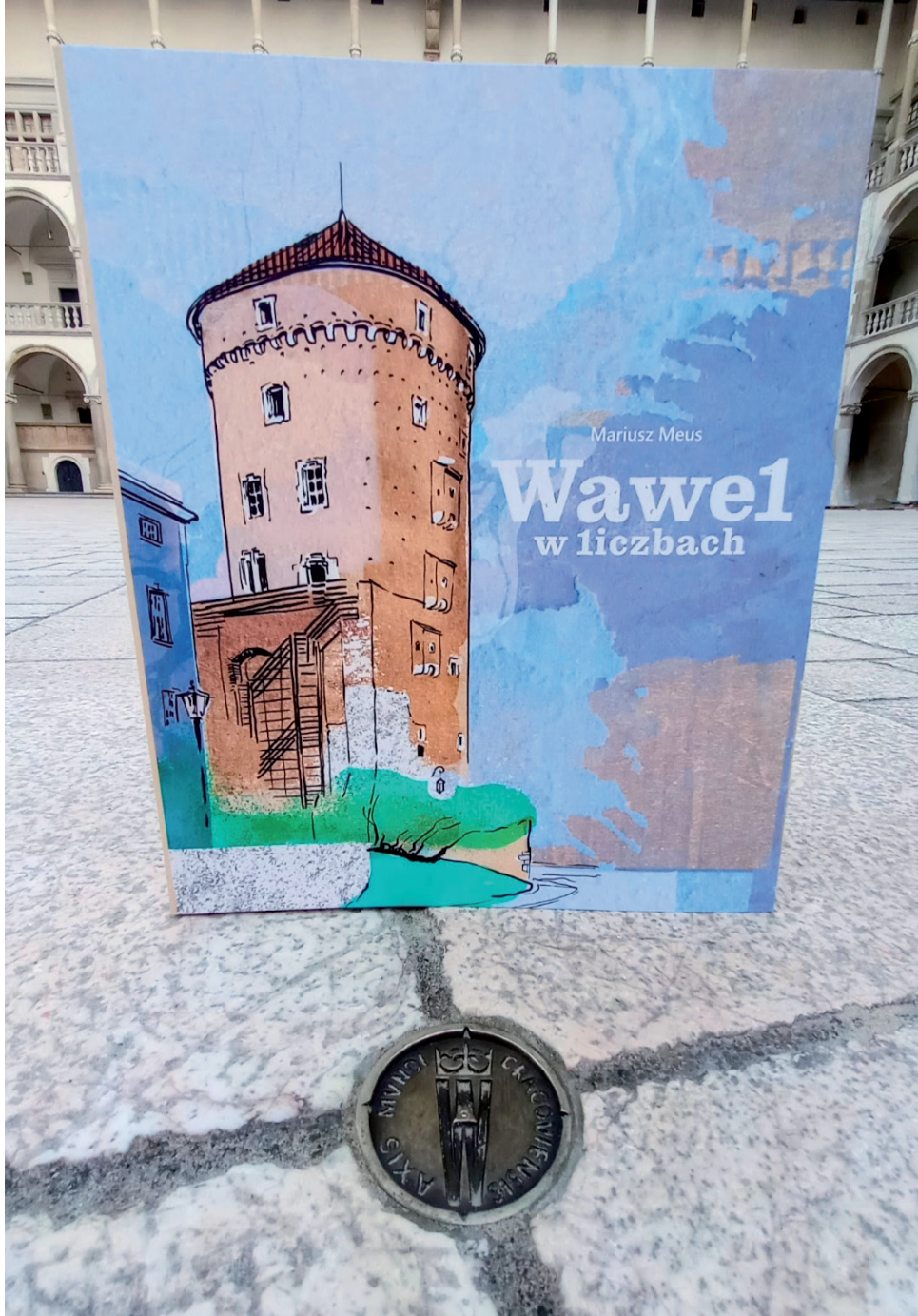
Jeżeli szukamy pępka świata, to gdzie w Krakowie miałby się on znajdować, jak nie na Wawelu? Na świętej górze Polaków, w samym sercu siedziby królów polskich, na środku dziedzińca arkadowego. Medalion Axis Mundi Cracoviensis został wmurowany jako votum geodetów polskich dla świątyni polskości i jako rodzaj hołdu dla wkładu geodetów w badania zamku królewskiego. Ostatnio zyskał kolejną funkcję – został punktem pomiarowym wawelskiej sieci osnowy geodezyjnej – rodzaju matematycznego rusztowania oplatającego wzgórze wawelskie, dając oparcie dla wszystkich pomiarów.

Żeby go znaleźć, trzeba patrzeć, czy coś się błyszczy w promieniach słońca, bo miejsce wskazuje prawdziwy brylant.

Tak, to chyba jedyne miejsce na świecie, gdzie się stąpa po brylantach. No dobrze, po jednym, ale prawdziwym.

Czyli warto chodzić na Wawel. Dziękuję Ci za rozmowę!

| Rozmawiał: Mateusz Drożdż

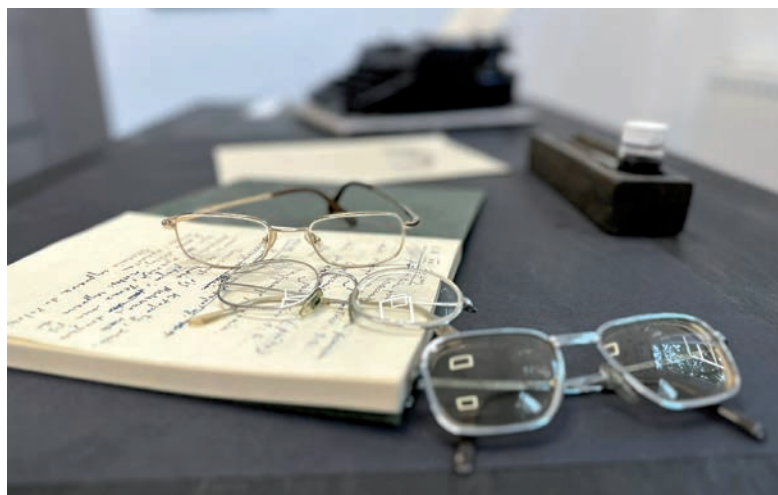

Książka *Wawel w liczbach* i medalion znaku pomiarów geodezyjnych Axis Mundi Cracoviensis, czyli krakowska oś świata.
Fot. Mariusz Meus

Przez okulary Sławomira M. ...

W latach 1960–1968 na łamach słynnego „Przekroju” ukazywały się felietony Sławomira Mrożka pod wspólnym tytułem *Przez okulary Sławomira Mrożka*. Co przez nie widział? Jak to on – absurdy naszej rzeczywistości, które mistrzowsko umiał uchwycić i opisać. To oczywiste. Biblioteka Kraków jest w posiadaniu autentycznych okularów mistrza. Postanowiliśmy bliżej je zbadać, aby odkryć, jak – w dosłownym znaczeniu tego słowa – Mrozek „widział” świat. Otóż wiemy na pewno, że był krótkowidzem, a wada ta pogłębiała się z wiekiem. Cierpiał też na astygmatyzm. Początkowo używał osobnych okularów do chodzenia, osobnych do czytania; z czasem nabył okulary z soczewkami cylindrycznymi, dzięki czemu nie musiał ich zmieniać.

Wszystkich tych fachowych informacji po drobiazgowym zbadaniu okularów udzieliła nam okulistka dr Eliza Kita, której jesteśmy bardzo wdzięczni.

W poszukiwaniu dobrych praktyk...

W bieżącym roku Biblioteka Kraków realizowała projekt „Mediateki – interaktywne miejsca kultury”. Zadanie składało się z trzech elementów. W ramach pierwszego z nich w Muzeum Krakowa odbyło się seminarium dla bibliotekarzy pn. „Trzecie miejsce – mediateki jako interaktywne miejsca kultury”, które skierowane było do bibliotekarzy z bibliotek publicznych z całej Polski. W programie znalazły się wystąpienia: prof. Tomasza Kruszewskiego z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu pt. *Bryła biblioteki i jej design jako wartości kulturotwórcze*, Krzysztofa Marcinowskiego, dyrektora Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie pt. *W poszukiwaniu równowagi. Między tradycją a nowoczesnością*, Katarzyny Olesiak, prezes Agencji Rozwoju Miasta Krakowa pt. *Mediateka w przestrzeni dzielnicy kreatywnej Wesoła*, dr Sunčicy Ostoić z Biblioteki Miejskiej w Zagrzebiu pt. *Biblioteka Miejska w Parolinie: Dom dla książek, salon dla Zagrzebia – przekształcenie dziedzictwa przemysłowego w tętniące życiem centrum wiedzy, kultury i społeczności*. Referat o nowo powstającej suwalskiej mediatece wygłosiła Maria Kołodziejewska, dyrektor Biblioteki Publicznej im. Marii Konopnickiej w Suwałkach. Na zakończenie dr inż. arch. Bartłomiej Homiński z Politechniki Krakowskiej omówił prezentację pt. *Mediateka na Wesołej w wizjach studentów Wydziału Architektury Politechniki Krakowskiej*.

Drugim elementem tego projektu było szkolenie „Biblioteka przyszłości: Design Thinking i innowacyjne projektowanie usług” przeprowadzone przez Anitę Nogal, trenerkę z Fundacji Good Culture, psychopedagogkę kreatywności. Celem projektów realizowanych zgodnie z Design Thinking jest znajdowanie twórczych metod rozwiązywania problemów, skupianie się na użytkownikach i ich realnych potrzebach, łączenie empatii, kreatywności i eksperymentowania. Uczestnicy szkolenia dowiedzieli się, w jaki sposób właściwie badać potrzeby czytelników i odpowiadać na nie.

Trzecią część stanowiły wyjazdy studyjne do nowoczesnych bibliotek i mediatek w Polsce. W dniach od 2 do 3 października grupa kilkunastu pracowników Biblioteki Kraków wzięła udział w wizycie studyjnej „Kopalnia mediatek – Śląsk i Zagłębie Dąbrowskie”. Bibliotekarze złożyli wizytę w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Gliwicach, Bibliotece Śląskiej w Katowicach, Miejskiej Bibliotece Publicznej w Tychach oraz w Miejskiej Bibliotece Publicznej

w Sosnowcu. Od 28 do 30 października kolejna grupa pracowników uczestniczyła w wizycie studyjnej pn. „Mediateki między historią a nowoczesnością – od Torunia do Opolu”. Uczestnicy odwiedzili nowoczesne biblioteki: Książnicę Płocką – Mediatekę eMka, Książnicę Kopernikańską w Toruniu, Mediatekę w Młynach, Bibliotekę Publiczną im. Stefana Rowińskiego w Ostrowie

Wielkopolskim oraz Miejską Bibliotekę Publiczną im. Jana Pawła II w Opolu. Celem wizyt było zdobywanie nowych doświadczeń, obserwacja funkcjonowania nowoczesnych bibliotek oraz poszukiwanie inspirujących rozwiązań w kontekście opracowywania koncepcji Mediateki na Wesołej.

| Małgorzata Koźma

Wystąpienie dr. inż. arch. Bartłomieja Homińskiego z Politechniki Krakowskiej podczas seminarium.

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury
i Dziedzictwa Narodowego pochodzących
z Funduszu Promocji Kultury

 Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Pięć filii z tytułem „Miejsce Przyjazne Rodzinom z Dziećmi”

W siódmej edycji plebiscytu „Miejsce Przyjazne Rodzinom z Dziećmi” zorganizowanego przez Urząd Miasta Krakowa zdobyliśmy pięć wyróżnień. Tytuł „Miejsce Przyjaznego Rodzinom z Dziećmi” i certyfikat w kategorii „Kultura, sport i rekreacja” otrzymały: Filia nr 24 (ul. Na Błonie 13d), Filia Pod Kawką (nr 44 – ul. Spółdzielców 3), Filia nr 52 (os. Na Stoku 1), Filia Teatralna (nr 55 – os. Teatralne 25), Filia Kosmos (nr 58 – ul. Borkowska 25). Wyróżnieniem

tym honorowane są miejsca, z których rodziny z dziećmi korzystają na co dzień, np. sklepy, instytucje kultury, placówki rekreacji, sportu i rozrywki, a ich oferta oraz przyjazne wnętrza są dodatkowo dostosowane do potrzeb rodzin z dziećmi. Dyplomy z rąk Marii Kłaman – zastępczyni Prezydenta Miasta Krakowa i Marzeny Paszkot – pełnomocnika Prezydenta Miasta Krakowa ds. rodziny odebrała dyrekcja Biblioteki.

Wyróżnione filie to nowoczesne, pięknie zaprojektowane i wyposażone miejsca, w których możecie miło spędzić wolny czas, popracować w komfortowych warunkach, a także uczestniczyć w różnych wydarzeniach. A więc do zobaczenia 😊

| Paulina Knapik-Lizak

Gala plebiscytu. Od lewej: Izabela Ronkiewicz-Bragiel, Maria Kłaman, Marzena Paszkot, Agnieszka Staniszevska-Mól.

Kierowniczki uhonorowanych filii odbierają certyfikaty. Od lewej u góry: Patrycja Gołąb, Izabela Ronkiewicz-Bragiel, Paulina Rej-Kowalska. Od lewej na dole: Małgorzata Małek, Elżbieta Królik, Magdalena Dąbrowska.

Wizyta gości z Biblioteki Miejskiej w Lipsku

Odwiedziny w Bibliotece Głównej. Od lewej: Ines Klapperstück, André Wendler, Ludmiła Guzowska, Mareike Friesel.

W pierwszych dniach listopada 2025 roku z wizytą studyjną w Bibliotece Kraków gościli bibliotekarze z Biblioteki Miejskiej w Lipsku. W trakcie dwudniowej wizyty goście poznali pełne spektrum aktywności realizowanych przez Bibliotekę Kraków. Szczególne zainteresowanie wzbudziły działania na rzecz promocji czytelnictwa, realizowane projekty czytelnicze i konkursy, a także zastosowanie nowych technologii ułatwiających czytelnikom korzystanie ze zbiorów. Ciekawość wzbudziły zwłaszcza sieć książkomatów (przypominamy, że mamy ich pięć) oraz aplikacja Biblioteki Kraków służąca mieszkańcom Krakowa, którą można pobrać i zainstalować na swoim telefonie. Miło było także zaprezentować nasze filie: Bibliotekę Główną, Filie nr 3, Filie nr 48, a także dwie najnowsze, tj. Gotyk (nr 57) i Kosmos (nr 58). Wśród poruszanych tematów pojawiły się także kwestie infrastrukturalne oraz plany dotyczące Media-teki na Wesolej. Nie było to nasze pierwsze

spotkanie, biblioteki bowiem od dwóch lat intensywnie ze sobą współpracują.

| Jan Brodowski

Prezentacja książkomatu.

Wysyłanie pocztówek jest trendy!

Konkurs na pocztówkę „Moc życzeń” rozstrzygnięty! W dniach od 18 sierpnia do 10 października 2025 r. w ramach projektu „KRZEPCIEŻ SIE! Tradycyjna życzliwość w domu i na «polu»” dofinansowanego ze środków budżetu państwa, przyznanych przez Ministra Edukacji w ramach programu „Nasze tradycje” zaprosiliśmy dzieci i młodzież do udziału w konkursie literacko-plastycznym na kartkę pocztową. Zadanie polegało na wykonaniu kartki pocztowej inspirowanej motywami ludowymi zaczerpniętymi z tradycji małopolskich oraz opatrzonej własnoręcznie napisanymi życzeniami w gwarze małopolskiej.

Na konkurs wpłynęło aż 170 własnoręcznie wykonanych pocztówek! Prace przedstawiały wysoki poziom artystyczny i merytoryczny, a jury konkursowe oceniające nadesłane prace miało trudne zadanie. Finałnie udało się wyłonić aż 24 zwycięzców! Uroczyste wręczenie nagród odbyło się 19 listopada w siedzibie Biblioteki Kraków.

Laureatom serdecznie gratulujemy i zapraszamy do udziału w kolejnych konkursach.

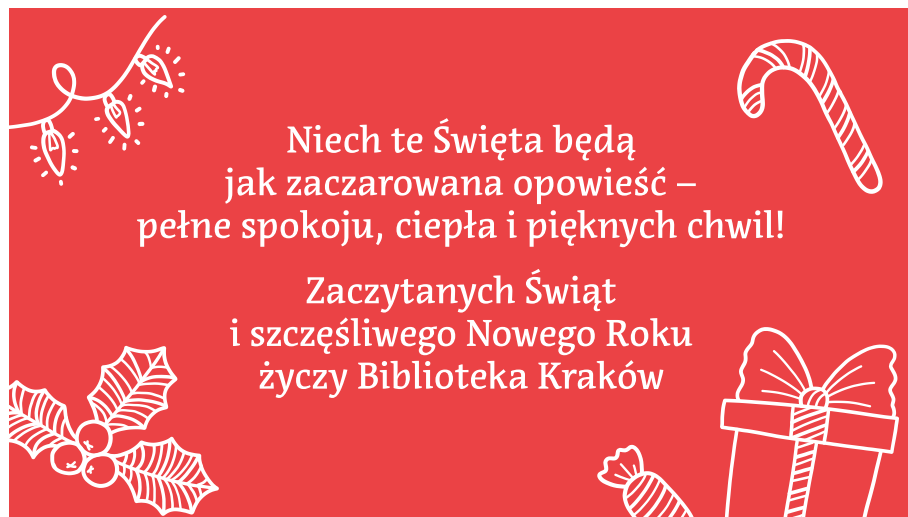
| Małgorzata Koźma

Projekt dofinansowany ze środków budżetu państwa, przyznanych przez Ministra Edukacji w ramach programu Nasze tradycje

Minister
Edukacji

Zakamarki (nie tylko) ekranizacji

Legendarne już teraz klasyki filmowe, jakimi są *Ojciec chrzestny* czy *Czas apokalipsy*, wzbudzają emocje nie tylko u wielbicieli pełnokrwistego kina czy literatury. Sięgając po biografię Francis Forda Coppoli – reżysera tych dzieł – mamy okazję podjąć próbę zrozumienia twórcy, rewolucjonisty, wizjonera, ale także człowieka nieustannie zmagającego się ze swoimi myślami, wątpliwościami i słabościami. Niemniej nie jest to biografia typowa. Można rzec, że znacznie bardziej jest to biografia kina, filmu, kawałka historii Hollywood oraz uznanych dzisiaj wytwórni filmowych. Śmiało można byłoby traktować ją jako biografię powstawania kilku największych arcydzieł literatury filmowej.

Znakomity amerykański filmoznawca Sam Wasson zabiera czytelnika w świat filmu i ludzi kina. Jednak uwagę skupia przede wszystkim na dwóch ekranizacjach. To wokół *Ojca chrzestnego* oraz *Czasu apokalipsy* toczy się cała narracja, naświetlająca kulisy i zakamarki powstania tych dzieł. Autor przytacza ogromną liczbę wywiadów z osobami nie tylko z najbliższego otoczenia F.F. Coppoli, ale również ze współpracownikami oraz współtwórcami wspomnianych ekranizacji.

Książka, nie ma co ukrywać, jest obszerna – liczy około 500 stron. Jednak autor z wielką lekkością prowadzi czytelnika przez gąszcz informacji i rozważań. Z tej fascynującej opowieści wyłania się portret człowieka charyzmatycznego i przewrotnego, a zarazem wyjątkowo delikatnego, rewolucjonisty najstojniejszych ekranizacji klasyki literatury.

| Greta Lemanaitė

SAM WASSON
**FRANCIS FORD COPPOLA.
REWOLUCJONISTA**
tł. Jan Dzierzgowski
Marginesy | Warszawa 2024

Psychologiczny portret lęku

Amerykańska autorka Shirley Jackson, uważana za mistrzynię subtelnej grozy, w swojej najstojniejszej powieści *Nawiedzony dom na wzgórzu* nie serwuje czytelnikom krwawego horroru, lecz zaprasza do fascynującej podróży w głąb ludzkiej psychiki. Jej książkę zalicza się do klasyki gotyckiej literatury grozy i uznaje za jedną z najlepszych historii o nawiedzonych domach. Fabuła koncentruje się wokół eksperymentu doktora Montague, badacza zjawisk paranormalnych, który wraz z dwiema młodymi kobietami – wrażliwą Eleanor i muzą artystów Theo – oraz dziedzicem posiadłości, Lukiem Sandersonem, odwiedza okryty złą sławą Dom na Wzgórzu. Domostwo jest właściwie osobnym bytem – labiryntem krzywych kątów i złowrogich cieni, który zdaje się manipulować emocjami lokatorów.

Jackson powoli buduje napięcie, skupiając się nie na budzących lęk duchach, ale na narastającym poczuciu niepokoju i alienacji. Prawdziwa groza dotyczy rozpadu emocjonalnego Eleanor, która jest najbardziej podatna na złowieszcze wpływy domu. To, czy obserwowane zjawiska są efektem działania nadprzyrodzonych sił, czy też wynikają z szaleństwa bohaterki, pozostaje niejednoznaczne. W ten sposób autorka udanie zaciera granice między rzeczywistością a obłądkiem, uwodzi mroczną atmosferą i klaustrofobicznym klimatem. Zamiast straszyć – niepokoi, bazując na lęku przed nieznanym, osamotnieniem i utratą kontroli. Jej proza to przykład horroru opartego na subtelnej intelektualnej grze grozą, w której tytułowy dom jawi się jako źródło najgłębszych lęków człowieka.

| Tomasz Radochoński

SHIRLEY JACKSON
NAWIEDZONY DOM NA WZGÓRZU
tł. Maria Streszewska-Hallab
Wydawnictwo Replika | Poznań 2025

Niepowtarzalna

Marcin Wilk, dziennikarz, krytyk literacki i pisarz, poświęcił tej książce sześć lat pracy. *Jedyna. Biografia Karoliny Lanckorońskiej* już wprowadziła go do kanonu autorów najważniejszych książek o Polkach. Kiedy Polska odzyskiwała niepodległość, Karolina Lanckorońska miała już 20 lat i studiowała w Wiedniu historię sztuki. Tam w 1926 roku obroniła doktorat, a już w Polsce – w 1936 – została pierwszą kobietą z tytułem docenta historii sztuki Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie. Jej życie wypełnione było nauką i podróżami. W czasie II wojny światowej związana z podziemną Armią Krajową, aresztowana w maju 1942 roku, przeszła przez więzienia niemieckie w Stanisławowie, Lwowie i Berlinie, skąd w styczniu 1943 roku trafiła do niemieckiego obozu koncentracyjnego w Ravensbrück. Cudem wyzwolona w kwietniu 1945 roku, natychmiast trafiła do 2. Korpusu Polskich Sił Zbrojnych dowodzonego przez gen. Andersa. Po wojnie wróciła do naukowych pasji. W 1967 roku założyła Fundację Lanckorońskich. Zapraszała na stypendia naukowe młodych polskich historyków i historyków sztuki do Rzymu lub Londynu. Przebogata kolekcję dzieł sztuki Lanckorońskich przekazała do zbiorów Zamku Królewskiego w Warszawie i Zamku Królewskiego na Wawelu. Dokumenty i starodruki trafiły do najzajęniejszych bibliotek polskich. Książka w niezwykle sposób ukazuje nietuzinkową postać Karoliny Lanckorońskiej, która dożyła 104 lat! I jeśli miałbym formułować jakieś uwagi pod adresem książki, to tylko jedną – za późno została napisana, autorowi bowiem nie było dane porozmawiać z wieloma stypendystami i osobami zaprzyjaźnionymi z Karoliną Lanckorońską.

| Janusz M. Paluch

MARCIN WILK
**JEDYNA. BIOGRAFIA
KAROLINY LANCKOROŃSKIEJ**
Wydawnictwo ZNAK | Kraków 2025

Książki są jak klucze do drzwi – otwierają dzieci na rozmowę. Gdy przekreślimy już taki klucz, pozwólcmy dziecku we własnym tempie uchylać drzwi do świata emocji, relacji społecznych, doświadczania, odkrywania oraz zrozumienia siebie i świata. Niech samo urządza tę przestrzeń rozmowy, a my i książka wspierajmy je w tym. CZYTAJCIE I ROZMAWIAJCIE!

| Redakcja

Książka do wspierania

Jedno pytanie może być początkiem nowej przygody. Żaba Rene, podążając za swoją ciekawością, pokazuje czytelnikom, że warto zadawać pytania i szukać odpowiedzi. Warto też wtedy poznać różne opinie, bo ciekawość może nas zaprowadzić do zaskakujących odkryć. Rene zastanawia się, „czy Ziemia w środku jest jak jajko na miękko?”, i wyrusza na wyprawę, by to sprawdzić. I tak poznaje różne skarby ukryte pod powierzchnią ziemi oraz jej jakże różniących się od siebie mieszkańców. Przepiękne ilustracje Gosi Herby uroczo wspierają przekaz, bo dzieci – właśnie z ciekawością – nie tylko je oglądają, ale i dokładnie analizują. Książkę wykorzystuję do pracy z najmłodszymi, ale też starszymi uczniami, rozmawiając z nimi o różnych perspektywach i odmiennych poglądach na ten sam temat. Gdyby nie ciekawość, Rene nie dowiedziałaby się, że Ziemia w środku może być jak jajko na miękko, ale dla kogoś innego może być jak pączek (mięciutka i pyszna), jak dom (bezpieczny i przytulny), jak miejsce narodzin lub jak grób (dla szkieletów dinozaurów). Dzięki nowym przyjaciom Rene nie tylko dokonuje niespodziewanych odkryć, ale też poznaje różne perspektywy. Bo jak się ostatecznie okazuje – pod powierzchnią ziemi można spotkać różnych mieszkańców (a każdy ma swoje własne doświadczenia i opinie). A ciekawość pomaga je odkryć i poznać bliżej.

| Roksana Kociotek-Kaszyńska

MIKOŁAJ PASIŃSKI
PODZIEMNA PRZYGODA ODWAŻNEJ ŻABY RENE
il. Gosia Herba
Wydawnictwo Kropka | Warszawa 2025

RECENZJE

Smoczy problem

Czy ktoś chciałby mieć własnego smoka? Ja bardzo bym chciała, bo kocham wszystko, co jest związane ze smokami. I chociaż wiem, że to niemożliwe, to mogę poczytać książki lub pooglądać filmy z tymi wspaniałymi istotami w rolach głównych. Jedną z takich opowieści do przeczytania i obejrzenia w wersji filmowej jest *Jak wytresować smoka* Cressidy Cowell. Jednak, jak to często bywa, książka różni się od ekranizacji filmowej. Historia napisana jest bardzo zabawnym językiem, pełno w niej śmiesznych sytuacji oraz ciekawych nazw. Główny bohater, Habilmente Straszliwa Czkawka Trzeci – syn wodza wikingów Słocka Wielkiego oraz jego żony Walhallaramy – to gapowaty chłopiec, który ciągle popada w kłopoty. Czkawka i jego rówieśnicy, aby stać się pełnoprawnymi członkami Plemienia Kudłatych Chuliganów, muszą złapać sobie smoka i odpowiednio go wytresować. Jeśli tego nie dokonają, zostaną wygnani na pewną śmierć. Po wielu mroźnych krew w żyłach perypetiach każdy z nich zdobywa zwierzę dla siebie. Jednak smok Czkawki jest najmniejszy i bezzębny, dlatego dostaje imię Szczębatek, staje się też pośmiewiskiem pozostałych członków grupy. Chłopiec i smok nie potrafią się dogadać, a poradnik *Jak wytresować sobie smoka* Profesora Tłuczka także nie przynosi właściwych odpowiedzi. Czy Czkawce uda się okiełznać Szczębatek i zostać pełnoprawnym członkiem plemienia? I czy uda im się pokonać wielkie Morskosmokusy gigantikusy maksimum? Tego dowiecie się, czytając tę zabawną historię o trudnej, lecz możliwej przyjaźni. Chociaż książka różni się od filmu, warto się zapoznać z obiema wersjami i konieccssssskropka (po smokońsku koniec). Zatem, na Odyna, jak wytresować tego smoka?

| Anna Jędrzejowska

CRESSIDA COWELL
JAK WYTRESOWAĆ SMOKA
tł. Agata Kowalczyk
Wydawnictwo Replika | Poznań 2025

Historia z Kraju Kwitnącej Wiśni

Tajemnicze realia Kioto na początku XX wieku. Pełne subtelnych rytuałów, zasad społecznych definiujących jednostkę oraz wytwornego szyku. To właśnie one, w połączeniu z fascynującą osobą Mineko Iwasaki – jednej z najznamienszych gejsz w historii – stanowiły inspirację dla książki Arthura Goldena – opowieści, która nie tylko poruszyła serca, ale również doczekała się ekranizacji nagrodzonej trzema Oscarami.

Czytelnik śledzi losy Sayuri, dziewczynki z biednej rodziny, która zostaje sprzedana przez ojca do znanej szkoły gejsz w Kioto. Początki jej nowego życia nie są proste – zostaje rozdzielona z ukochaną siostrą i otoczona zupełnie nowymi regułami świata, w którym kobiety są szkolone do zatrzymywania na sobie męskich spojrzeń. Bardzo szybko zyskuje sobie również wroga – gejszę Hatsumomo, ówczesną wschodzącą gwiazdę tego hermetycznego środowiska.

Oczami bohaterki obserwujemy jej własną przemianę z brzydkiego kaczątka w pięknego łabędzia i godną rywalkę Hatsumomo. Poznajemy sekrety edukacji gejsz: naukę tańca, gry na instrumentach, tajniki nakładania makijażu oraz sprawiania, że świat padał im do stóp. Szybko się jednak okazuje, że nie ma róży bez kolców, a ze zdobyciem popularności nierozzerwalnie wiąże się wysoka cena, którą przyjdzie Sayuri zapłacić.

Arthur Golden w swojej powieści ukazał wiele odcieni Orientu, tworząc niezwykle sugestywny obraz świata, który z jednej strony zachwyca pięknem i harmonią, a z drugiej – skrywa cierpienie, samotność i poświęcenie.

| Julia Niewiadomska

ARTHUR GOLDEN
WYZNANIA GEJSZY
tł. Witold Nowakowski
Wydawnictwo Albatros | Warszawa 2017

Przyprawa, piaski i władza

Pustynia od tysięcy lat pobudzała zmysły człowieka, spotykamy się z jej toposem w Biblii, Koranie, także literatura i kino korzystają z jej symboliki. Elementy te połączył Frank Herbert w *Diunie*. Należy ona do ścisłego kanonu literatury science-fiction, fantastyki, trzykrotnie podejmowano próby przeniesienia jej na język filmu. Tylko ostatnią interpretację, nagrodzoną łącznie ośmioma Oscarami dylogię Denisa Villeneuve'a, miałem okazję obejrzeć w kinie. To epickie widowisko zachęciło mnie do sięgnięcia po literacki pierwowzór wydany równo 70 lat temu.

Jednak im więcej czasu mija od lektury, tym bardziej odczuwam, że historia ta przesyłała mi się przez palce niczym piasek. Jako historyk znałem tę opowieść jako dzieje Mahometa i islamu. Wielkie czerwie, pustynne, quasi-arabsko-beduińskie motywy, korupcja, starcia polityczne i walka o najcenniejszą przyprawę po 11 września nie robią już takiego wrażenia. Codziennie oglądaliśmy relacje z wojen na Bliskim Wschodzie, walki o ropę naftową – naszą przyprawę, starcia armii zachodu i islamskich bojowników w imię dżihadu. Herbert chciał ukazać w swej opowieści, jak środowisko, religia, polityka wzajemnie się przenikają i jaką cenę ponosi za to jednostka ludzka. Paul Atryda stał się wodzem, mesjaszem i w końcu władcą planety Arrakis, doskonale wpisując się w schemat Campbella. Nie mając przy tym żadnego wyboru, będąc tylko marionetką wielkich wydarzeń. Stąd możemy się zastanawiać, czy na naszej własnej Arrakis człowiek może coś realnie zmienić?

| Patryk Masny

FRANK HERBERT

DIUNA

tł. Marek Marszał

Dom Wydawniczy Rebis | Poznań 2009

Iście mistrzowskie zagranie

Wydana prawie 40 lat temu książka Waltera Tevisa *Gambit królowej* zyskała ponownie na popularności za sprawą miniserialu z 2020 r. o tym samym tytule. Serial porwał mnie i zafascynował. Zazwyczaj to powieść otwiera szerszą perspektywę, ale tym razem to ekranizacja była pierwszym i silniejszym doświadczeniem. Beth Harmon na zawsze już będzie miała dla mnie twarz Anyi Taylor-Joy. Kiedy sięgnęłam po tekst Waltera Tevisa, poczułam, że znam tę historię – zwłaszcza, że ekranizacja jest dość wiernym oddaniem fabuły.

Sam *Gambit królowej* to historia złotej dziewczyny Ameryki, genialnej szachistki, która nie zaznaje szczęścia rodzinnego, wychowuje się w domu dziecka, trawia ją nagość, ale jednocześnie talent pozwala jej pięć się na szczyt zawodowy i finansowy. Jest to historia o samotności, o kobiecie, która wchodzi w przestrzeń zdominowaną przez mężczyzn i bez skrępowań zajmuje w niej należne miejsce. Choć powieść powstała w latach 80. XX w., dziś brzmi zaskakująco aktualnie. Historia Beth Harmon wciąż uczy, że siła i słabość potrafią iść w parze – jak czarno-białe pola na tej samej szachownicy.

Styl Tevisa to początkowo krótkie, zamknięte sceny, które wydłużają się wraz z rozwojem Harmon jako szachistki. Wygląda to na celowy zabieg, który ma oddać sposób myślenia bohaterki. Może pisarzowi zależało, byśmy czytali tak, jak ona gra – ze skupieniem i narastającymi w ciszy emocjami. Tevis prowadzi nas przez karierę szachową Harmon tak, że prawie do końca nie wiemy, czy zwycięży w niej jej geniusz czy też nałogi doprowadzają ją na samo dno. Ze strony pisarza to iście mistrzowskie zagranie.

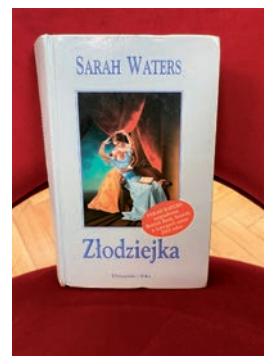
| Joanna Gruszka

WALTER TEVIS

GAMBIT KRÓLOWEJ

tł. Hanna Pustuła-Lewicka

Wydawnictwo Czarne | Wołowiec 2020

Wiktoriańskie tajemnice

Niewiele jest książek, które można z czystym sumieniem polecić zwolennikom różnych stylów i gatunków. *Złodziejka* Sarah Waters urzeknie miłośników epickich powieści w stylu wiktoriańskim. Autorka odwzorowała w niej realia życia w XIX-wiecznej Anglii z polotem i rozmachem godnym klasyków literatury. Powieść ta spodoba się także czytelnikom poszukującym sensacyjnej intrygi i pasjonujących zwrotów akcji. I wreszcie – *Złodziejka* to poruszająca historia o miłości pozornie niemożliwej, która łączy ludzi z dwóch różnych światów.

Tytułowa bohaterka to zawodowa oszustka, zmuszona przez okoliczności życiowe do zajęcia się złodziejskim fachem. Pewnego dnia decyduje się na udział w niebezpiecznej intrydze. Ma pomóc w uwiedzeniu samotnej panny, która po ślubie stanie się spadkobierczynią fortuny. W tym celu zatrudnia się jako jej pokojówka i trafia do ponurej rezydencji na przedmieściach Londynu. Historię śledzimy z perspektywy obydwu kobiet, stopniowo zagłębiając się w wielopiętrowe intrygi bohaterów i poznając ich zamiary, zupełnie inne, niż się z początku wydaje.

Książka została przeniesiona na ekran dwukrotnie, w formie serialu i filmu. Na szczególną uwagę zasługuje nowsza adaptacja – film *Służąca* z 2016 roku w reżyserii Park Chan-wooka. Akcja rozgrywa się w Korei w pierwszej połowie XX wieku. Osadzenie na wskroś angielskiej opowieści w kulturze Dalekiego Wschodu przyniosło niezwykle interesujący rezultat.

| Maria Zaborowska

SARAH WATERS

ZŁODZIEJKA

tł. Magdalena Gawlik-Małkowska

Prószyński i S-ka | Warszawa 2004

„żyję wewnątrz jabłka – czyja jest ręka, która je obiera?”

– tak zakończył wiersz *Sweetheart Come*, krakowski poeta **Dawid Mateusz**

Fot. Monika Mazurkówna

Autor urodził się w 1986 roku w Wadowicach jako syn szewca, działacza społecznego, oraz nauczycielki historii w szkole podstawowej i gimnazjum. Poeta studiował dziennikarstwo i komunikację społeczną na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. Dawid Mateusz jest laureatem projektu „Połów 2013” organizowanego przez Biuro Literackie. Pokłosiem wydarzenia jest antologia *Połów. Debiuty poetyckie 2013*, w której można znaleźć jego utwory. W 2016 roku opublikował tom wierszy *Stacja wieży ciśnienia*, który otrzymał m.in. Nagrodę im. Kazimierza Iłakowiczówny za debiut roku, Nagrodę Literacką Browar za debiut oraz nominację do Nagrody Literackiej Gdynia. Tego samego roku ukazała się antologia wierszy *Zebrało się śliny*, zawierająca m.in. utwory autora. W kolejnych latach był redaktorem kilkunastu książek poetyckich i almanachu *Połów. Poetyckie debiuty* (2018–2022). Jego wiersze tłumaczono na angielski, czeski, rumuński, węgierski, kataloński, litewski i ukraiński.

Dawid Mateusz jest animatorem kultury, współzałożycielem Krakowskiej Szkoły Poezji im. Aleksandra Fredry, a w ostatnich latach organizatorem kilkuset wydarzeń literackich. Autor jest także Prezesem Stowarzyszenia Kultura w Pracy. Organizacja zainicjowała kampanię #ZnamyStawki.

W lipcu 2025 roku, podczas Festiwalu Miłosza w Krakowie, ogłoszono, że stowarzyszenie od tego dnia będzie publikować informacje o wszystkich wypłaconych honorariach. Był to symboliczny początek procesu, którego celem jest zmiana standardów w całej kulturze. Cała kampania dla Dawida Mateusza jako poety jest jedną z najważniejszych kwestii. Autor zaznacza, że ukryte stawki wzmacniają nierówności i tworzą asymetrię informacji. Brak jawności oznacza brak równego traktowania wykonawców w kulturze.

Wiersze Dawida Mateusza zawierają refleksję nad współczesnym światem i ludzką egzystencją. Poeta zwraca uwagę na powierzchowność i oderwanie od prawdziwych wartości. Używa metafor i symboli, aby wyrazić swoje myśli na temat kondycji ludzkiej i miejsca człowieka w świecie. Utwory zwracają uwagę na to, co ma wpływ na ludzkość (technologia, konsumpcjonizm, medialna manipulacja itp.). Pytanie „żyję wewnątrz jabłka – czyja jest ręka / która je obiera?” w prezentowanych wierszach przypomina o ulotności miłości, piękna czy wartości. Wiersze w ten sposób stają się ważne, a poezja Dawida Mateusza nie traci na swojej mocy, nadal rezonując z czytelnikiem.

| Ludmiła Guzowska

Civl

Heraklit z Efezu za zasadę wszechrzeczy uznał właśnie ogień.

Nie traktował go jednak dosłownie, zauważył, że jedyną stałą rzeczą jest zmienność, a ogień był jej doskonałą metaforą.

Początkowo opanowano umiejętność przenoszenia i wykorzystania ognia pochodzenia naturalnego,

nie ma zgody, co do dat, natomiast całkowicie pewnych dowodów dostarczają znaleziska w Czoukoutien w Chinach, pochodzącego sprzed trzystu tysięcy. Znacznie późniejsze

jest umiejętność niecenia za pomocą krzemienia i piryty,

a potem tzw. łuku ogniowego

– w tym momencie wprowadzimy pojęcie „świdru smyczkowego”.

wyobraźmy sobie drewnianego chłopca, imieniem Jacek, w roli świdra. Za pomocą smyczkowych tarć łuku, jesteśmy w stanie wprowadzić Jacka w nieustanny ruch obrotowy, dzięki czemu, możemy mieć pewność, że prędzej czy później Jacek się podpali. Tak mówi fizyka, byle kółek by się podpalił, a co dopiero Jacek.

Zanim przedstawię postulaty

Ilu przyszłych ludzi potrzebuje czwartków, przegadanych oper mydlanych

z ramówki Polsatu?

Ilu jeszcze ludzi potrzebuje czwartków,

trzydziestu kilometrów tirów na granicy z Francją? Ile jeszcze ofiar pochłoną czwartki,

wszystkie pliki „wiersze.doc” na zawsze bez redakcji?

Czy wiesz może być kroplą kremu nawilżającego
na czubku nosa?
Oczywiście! Wiesz jest kroplą kremu
nawilżającego na czubku nosa!

Czy wiesz może być gołęmb piórkim
opadającym na ramię,
który przekłuje serca morderców, sprawi, że
ucichną wojny, pocieszy
straponych, nakarmi głodnych?

Gutenberg przed śmiercią stracił wzrok, Podsiadło
rozum,
ja ostatnio większość oszczędności.
Co my właściwie robimy?

Wiesz jest czubkiem Twojego nosa,
Spróbuj go dojrzyć.

Falcon Heavy

Boostery sprawne; rozpoczynamy napełnianie
zbiorników helu;
zbawienie wjedzie teslą roadster w tunel
hyperloop

Boostery sprawne; okno startowe za piętnaście
minut
otworzymy jak gwiazdę, jak żabkę w niedzielę
ajent

bo boostery sprawne; SpaceX przypomina,
transmisję rozpocznij na dwadzieścia minut
przed, tj.

Boostery sprawne: proces tankowania
przebiegnie zgodnie z planem, jeżeli do jutra rana
problemów nie zgłosi żadna z koleżanek.

6 lutego 1967 ukazało się pierwsze wydanie
czasopisma muzycznego „Rolling Stone”

6 lutego 1951 na poligonie Nevada
przeprowadzono próbny wybuch jądrowy o sile
22 kiloton

Sanepid przeprowadza finalne testy, usiądźcie
wygodnie,
start odbędzie się, gdy wszystkie komponenty

trzymajcie kciuki,
popcorn, orzeszki, alko i hajs,

bo boostery sprawne: rozpoczynamy napełnianie
zbiorników helu, zbawienie wjedzie teslą roadster
w tunel hyperloop.

Ona; Ancel

Żebro; które ścięgnom wydarł krzyk
śpiącej w jakimś lesie
pod Biłgorajem czy Zamościem;

przebiję serce temu, który dotknął ścięgna
– żebra.

Drzewo;

korzeń – perseid wyrwany płotu
pożarem jak powiat,

przebiję krtani tej, której dotknął płomień
– drzewo.

Drewno;

które gniciem zabrano nam: drzwiom
domu, w którym zabito
okna

i drzewo iskrą zabrane płotu
jak żebro krzykiem wydarte ścięgnom;

mości się wewnątrz,
już wiję do snu.

Sweetheart Come

Mówienie o miłości jak nadgryzanie jabłka
albo dmuchanie słówek – balonik
z napisem „śpij spokojnie” uchwyci moment
zasypiania?

Czy pęknie? Cała ta miłość to dmuchanie słówek:
mówienie do siebie (jak o owocach), rozmowa

jak nocny spacer po lesie, kiedy spotykam
kolegę, który za jakiś czas, właśnie tam,
powiesi się. I cała ta miłość

– mówienie na ratunek; wdzięczność
wobec słówek, które nie wejdą w rachubę,
bo balonik pęknie, nim zaśnie. We śnie

żyję wewnątrz jabłka – czyja jest ręka,
która je obiera?

PRL w rytmie swingu

Brawurowa opowieść o szarej i jałowej rzeczywistości czasów PRL oraz pełnych barw i dźwięków tęsknotach tych, którym przyszło w niej żyć.

Druga wojna światowa stanowi cezurę bezpowrotnie odcinającą bohaterów od dawnego życia, które wydaje się jedynie złudzeniem. Świat jest brudny i spowity tytoniowym dymem. Wszechobecna machina władzy oraz brak podstawowych produktów sprawiają, że pełni beznadziei i doświadczający pustki egzystencjalnej bohaterowie są jedynie cieniami samych siebie sprzed lat. Jednak na przekór temu wszystkiemu przez szczeliny twardych zasad powojennego życia sączy się swing, który pozwala na chwilę zapomnieć o brutalnej rzeczywistości. Ale czy na pewno?

Intrygujący i ze swadą wyrysowani są bohaterowie tej historii: tonący w długach muzyk wracający zza morza, tajemnicza *femme fatale* znikająca bez śladu, umierająca dentystka, a niegdyś niepokorna piosenkarka, nic nierobiący sobie z donosów milicjant-trębacz czy żyjąca w marazmie i oparach alkoholu wulgarna gospodyni...

Rację miał Paweł Huelle, pisząc, że to dowcipna i precyzyjnie skomponowana powieść. A ekranizacja Janusza Majewskiego, w której zobaczymy największe nazwiska polskiego kina kilku pokoleń (Macieja Stuhra, Annę Dymną, Wiktora Zborowskiego, Sonię Bohosiewicz, Natalię Rybicką, Magdalenę Zawadzką, Mariana Opanię, Wojciecha Pszoniaka, Adama Ferencgo), uhonorowana została Srebrnymi Lwami na 40. Festiwalu Filmowym w Gdyni. Dodajmy jeszcze na koniec, że twórcy muzyki Wojciechowi Karolakowi (będącej bez wątpienia, jeśli nie główną, to jedną z głównych bohaterów i powieści, i filmu) przyznano Polską Nagrodę Filmową Orzeł.

| Anna Piechota

WŁODZIMIERZ KOWALEWSKI
EXCENTRYCY
Marginesy | Warszawa 2015

Listopad w Bibliotece Kraków

Spotkanie pt. *Miasto – kocham i rozumiem?* z Filipem Springerem zorganizowane we współpracy z Politechniką Krakowską i jej Biblioteką Główną. W rozmowie wziął udział Stanisław Mazur – Zastępca Prezydenta Miasta Krakowa. Spotkanie prowadziła Agnieszka Staniszevska-Mól. Wydarzenie finansowane ze środków Budżetu Obywatelskiego Miasta Krakowa, edycja 2024.

Spotkanie z Zofią Ozaist-Zgodzińską na temat książki *Spacerownik prędnicki. Książka do działania*. Od lewej Barbara Polna – Przewodnicząca Rady i Zarządu Dzielnicy IV, Zofia Ozaist-Zgodzińska, Agnieszka Staniszevska-Mól – prowadząca spotkanie. Wydarzenie finansowane ze środków Rady i Zarządu Dzielnicy IV.

Spotkanie z Vincentem V. Severskim na temat książki *Krawiec* prowadzone przez Krzysztofa Żołądka w cyklu „Desant w Bibliotece Kraków, czyli spotkania na Dywizjonu”. Wydarzenie finansowane ze środków Budżetu Obywatelskiego Miasta Krakowa, edycja 2024.

Spotkanie z Jakubem Żulczykiem na temat książki *Kandydat*. Wydarzenie finansowane ze środków Budżetu Obywatelskiego Miasta Krakowa, edycja 2024.

Czy umiecie czytać?

Poprawna wymowa nazwisk i imion autorów oraz postaci literackich

Charles
Perrault

szarl perro
(francuski)

Charles
Dickens

czarls dikens
(angielski)

Jo
Nesbø

ju nesbe

Jon
Fosse

jon fosse
(nie dżon fos!)

John
Maxwell Coetzee

dżon
makstel kuts-i

Michel
Houellebecq

miszel uelbek

Nic się przecież nie dzieje...

Kiedy nad Warszawą jesienny wiatr oczyścił powietrze ze smrodu dymiących rac, w Krakowie w Teatrze Łaźnia Nowa odbyła się premiera spektaklu *Proces Eligiusza Niewiadomskiego* w reżyserii Bartosza Szydlowskiego, adaptacja tekstu – Łukasz Drewniak. 16 grudnia 1922 roku, podczas wernisażu wystawy w warszawskiej Zachęcie, Eligiusz Niewiadomski (świetna rola Krzysztofa Zarzeckiego!) zastrzelił pierwszego wybranego w wolnej Polsce prezydenta Gabriela Narutowicza. Data premiery – 11 listopada, święto odzyskania niepodległości przez Polskę – nie jest przypadkowa.

Spektakl złożony jest z dwóch części. Pierwsza to transmisja z procesu skazującego Niewiadomskiego na karę śmierci. Doskonałe kreacje prawników! Obrońca, choć wyznaczony z urzędu, wygłasza płomienią mowę obrończą (Artur Świąć). Prokurator żąda wprowadzenia kary śmierci dla mordercy, ale nie wiem, czy rzeczywiście czyni to z przekonania (Błażej Wójcik). Wątpliwości nie ma oskarżyciel posiłkowy, który choć wypowiada się w imieniu dzieci prezydenta, czyni to tak, jakby oskarżał w imieniu Polski (Andrzej Kłak). Nad przebiegiem procesu czuwa stanowczy przewodniczący składu sędziowskiego (Adam Ferency).

Część druga spektaklu toczy się już na scenie. To relacja – prawie na gorąco – z egzekucji wykonanej na Niewiadomskim na terenie warszawskiej Cytadeli i pogrzebu, czy może stypy, podczas której honoruje się zamachowca i mordercę jak bohatera

narodowego. Wspomina się go jako artystę malarza, krytyka sztuki... Pod portretem płonące znicze, kwiaty – ale i gaśnice... Laudacje zamieniają się z wolna w hataśliwy jazgot tłumu, niesiony przez warszawski marsz niepodległości, zakrzykujący radość ze świętowania, zabijający zdroworozsądkowe i racjonalne myślenie, niosący tylko strach i przerażenie przed bezwzględnością w oczach wzrastającego butnego nacjonalizmu.

Kolejny raz Bartosz Szydlowski zaskakuje niezwykłością pomysłu. Wydawałoby się, że toczący się według właściwych procedur sądowych proces mógłby zanudzić najbardziej wytrwałego widza. Tymczasem każde słowo, celowe powtórzenia, czasem może zbyt długa cisza – są przemyślane i tylko podkreślają napięcie, a może strach przed tym, co nadchodzi... Ta ostrzegawcza, pulsująca lampka zapalana jest przez Bartosza Szydlowskiego w jego spektaklach już

od dawna i staje się coraz bardziej niepokojąca...

Na scenie wspinali artyści: Adam Ferency, Krzysztof Głuchowski, Barbara Jonak, Tomasz Karolak, Andrzej Kłak, Anna Oberc, Artur Świąć, Błażej Wójcik, Krzysztof Zarzecki, wzmocnieni przez materiał wideo z Andrzejem Sewerynem (mocny akcent w finale – wiersz *Pogrzeb prezydenta Narutowicza* Juliana Tuwima powiedziany w miejscu morderstwa Narutowicza) i tradycyjnie współpracujący z teatrem nowohucianie!

| Janusz M. Paluch

Fot. Andrzej Czapliński

Teatr Łaźnia Nowa w Krakowie

Proces Eligiusza Niewiadomskiego

reżyseria – Bartosz Szydlowski, adaptacja tekstu – Łukasz Drewniak; scenografia i kostiumy – Jerzy Basiura, Światło – Paweł Labe, muzyka – Dominik Strycharski, multimedia – Peter Fick

Premiera:

11 listopada 2025 roku

FISZKI (089.3)

Książka na ekranie

Film w porównaniu z literaturą jest wciąż nowy, więc podejrzany. Ba, książka drukowana to ledwie pięćset lat, a cóż to jest w porównaniu z eposami różnych kultur i ich świętymi księgami. Historii świata nie zmieścimy jednak na fiszce, więc idźmy do konkretów.

Najpierw języki – angielski miesza nam w polszczyźnie. Gdy po angielsku czytamy „Written by JRR Tolkien and **adopted** by Peter Jackson”, to nic dziwnego, że i teatr jest w stanie obwieścić: „Spektakl *Hobbit* oparty

jest na literaturze J.R.R. Tolkiena (...), **zaadaptowany** dla potrzeb scenicznych”.

Mówmy jednak poprawnie i do rzeczy o **adaptowaniu** i **adaptacjach**. W jakim stopniu film zdobywa niezależną pozycję i staje się dziełem sztuki? Jak na ekran przenieść walory literackie, nie tylko opisów krajobrazu, ale też perspektywy narratorów, a to wszechwiedzącego, a to pokpiwającego z przedstawionego świata gawędziarza i ironisty?

Dzieła mówią sporo o gustach twórców i odbiorców, ale też o możliwościach technicznych. Setki Kopciuszków, Holmesów i hrabiów Draculów i chciwych Scrooge'ów są nie do ogarnięcia.

W Polsce toczymy za to namiętne spory o dwie adaptacje *Lalki* Prusa dokonane przez Wojciecha Jerzego Hasa i Ryszarda Bera (serial), a teraz czekamy na nową ekranizację, jeśli tak można mówić o produkcji platformy streamingowej.

Sprawa nie jest banalna, filmy są sugestywne. Czy Achilles w naszej świadomości będzie miał zawsze twarz Brada Pitta? Polonez z *Pana Tadeusza* dźwięczy nutami Wojciecha Kilara i nie przeszkadza nam to. Ale czy muzyka z animowanych *Chłopów*, stworzona we współpracy ze „słowińskim kolektywem muzyków folkowych”, nie jest zbyt oderwana od pierwotnego kontekstu?

| Artur Czesak

POMNIKI HISTORII

Sandomierz

Jeśli tematem przewodnim naszego „Informatora” są adaptacje filmowe, to gdzież możemy się spotkać, jak nie w Sandomierzu? Przepięknie położony na nadwiślańskiej skarpie, otoczony sadami i winnicami, w sąsiedztwie lessowych wąwozów, stanowi prawdziwą skarbnicę zabytków architektury i dzieł sztuki.

Miasto zapisało się w historii jako jeden z najważniejszych ośrodków życia politycznego, gospodarczego i kulturalnego w dziejach Polski. Jego najbardziej rozpoznawalnymi zabytkami są: kolegiata fundacji Kazimierza Wielkiego, w której wnętrzu podziwiamy m.in. cenne rusko-bizantyjskie freski i nie mniej znaną kolekcję obrazów, Dom Długosza (obecnie Muzeum Diecezjalne) – jeden z dwóch zachowanych budynków mieszkalnych jego fundacji, zamek królewski, średniowieczny układ urbanistyczny miasta z charakterystycznym, pochyłym rynkiem, pozostałości murów miejskich z Bramą Opatowską i dawną Furtą Dominikańską zwaną Uchem Igielnym, gotycko-renesansowy ratusz miejski, gmach szkoły jezuickiej zw. Collegium Gostomianum, klasztory reformatów i benedyktynów. Do zwiedzania udostępniono Podziemną Trasę Turystyczną, prowadzącą szlakiem dawnych piwnic i składów kupieckich. Czujemy się tam zupełnie jak w scenerii legendy o Halinie Krępiance, bohaterskiej mieszcze, która

Widok na katedrę i Dom Długosza, fot. Michał Grychowski

Zamek w Sandomierzu, fot. Michał Grychowski

uratowała miasto przed Tatarami. Gdy już jesteśmy przy postaciach związanych

z Sandomierzem, to warto wspomnieć, że przebywali w nim i tworzyli wielcy ówczesnego świata, m.in. bł. Wincenty Kadłubek, Jarosław Skotnicki, Mikołaj Trąba, Zbigniew Oleśnicki, Jan Długosz, Marcin z Urzędowa.

A gdy już zrobimy miejski program wycieczkowy, warto udać się na spacer do wąwozów: Piszczele i Królowej Jadwigi oraz w najstarsze polskie góry – Góry Pieprzowe, które może charakteryzują się wyjątkowo niewybitną wysokością, ale za to widok z nich jest powalający! Tymi zakamarkami pomyka na rowerze serialowy Ojciec Mateusz, najślynniejszy telewizyjny detektyw w sutannie. No cóż, można mu tylko pozazdrościć...

Na koniec warto wspomnieć, że okolice Sandomierza to miejsce wydobywania słynnego krzemienia pasiastego, obecnie cennego kamienia jubilerskiego, a w okresie neolitu służącego do produkcji narzędzi użytku codziennego typu siekiery i dłuta.

| Anna Grychowska

Rynek z lotu ptaka, fot. Michał Grychowski

Nowe wystawy na Wawelu

W Zamku Królewskim na Wawelu mamy okazję obejrzeć trzy nowe wystawy czasowe. Na parterze wita nas kolekcja współczesnego malarstwa polskiego XX i XXI wieku pt. *A może coś innego? Współczesność na Wawelu*. Zobaczymy tu obrazy wybitnych malarzy: Jerzego Nowosielskiego, Jonasza Sterna, Marii Jaremy, Joanny Kraupe-Świderskiej, Kazimierza Mikulskiego, Eugeniusza Gepperta, Edwarda Dwurnika, Marcina Maciejowskiego i Łukasza Stokłosy. Wystawę wieńczy dzieło Magdaleny Miłoś inspirowane wawelskimi arrasami. Uzupełnieniem ekspozycji są projekty Adama Młodzianowskiego i meble (fotele i sofy) Mariana Sigmunda, w których to można usiąść i komfortowo kontemplować kolekcję, a jest ona dostępna do 15 marca przyszłego roku.

Kolejna wystawa zatytułowana *Obraz – czas. Roman Opalka* usytuowana jest na drugim piętrze w sąsiedztwie portretu Jana III Sobieskiego w ramach interwencji artystycznej. Dwa obrazy mistrza z cyklu *Opalka 1965/1 – ∞* zatytułowane *Detal 5226271–5240851* i *Detal 587833–612433* to wycinek z osobistego dziennika egzystencji artysty, stanowiący swoistą dokumentację przemijania. Zawarta jest w niej cała filozofia twórcy i człowieka: konkretność początku i nieokreśloność końca. Na prawie białych płótnach namalowany białą farbą został ciąg następujących po sobie liczb stanowiący metaforę czasu i istnienia zmierzającego do rozplynięcia się w niebie...

Trzecia wystawa *Abakanowicz. Bez reguł. Arrasy i abakany na Wawelu* usytuowana jest w pogrążonej w mroku Sali Senatorskiej, gdzie pośród historycznych arrasów zderzyły się ze sobą słynne nowoczesne abakany, tworząc osobiwy epokowy i estetyczny dyskurs. Monumentalne, fantastyczne, trójwymiarowe formy niczym tkane rzeźby oraz te bardziej płaskie o bogatej fakturze instalacje, w kolorze czerwieni, czerni i naturalnym, sprawiają wrażenie teatralnej scenografii, to jakby roztańczone żywioły ognia, ziemi i powietrza (wszak sala ta była kiedyś taneczną). Te surowe formy wykonane z sizalu i sztucznego włókna kontrastują z arrasami wykonanymi z najwyższej jakości wełny, jedwabiu oraz nici srebrnych i złotych – tworząc wyrafinowany dialog, który rozciąga się także na treść. Tutaj „odbiórca staje się częścią opowieści. Nić, która łączy przeszłość z teraźniejszością, prowadzi ku poznaniu samego siebie” – tak metaforycznie skonstatowała

Urszula Wolak-Dudek, rzeczniczka prasowa Zamku Królewskiego na Wawelu. Zatem spieszcie na tę wystawę, bo potrwa tylko do 6 stycznia 2026 roku, który, mam nadzieję, przyniesie wiele pięknych nowych wystaw i przeżyć, czego Państwu i sobie życzę...

| Barbara Zajązkowska

Ciąg dalszy rekomendacji członkiń **Krakowskiego Koła Polskiego Towarzystwa Biblioterapeutycznego** z okazji **Ogólnopolskiego Tygodnia Biblioterapii**

Sprinterka

Sprinterka. Historia Ireny Szewińskiej Anny Kamińskiej to opowieść o niezwyklej kobiecie, która stała się legendą sportu i symbolem wytrwałości. Książka pokazuje, że prawdziwe mistrzostwo nie polega jedynie na zdobywaniu medali, lecz na umiejętności podnoszenia się po porażkach, łączeniu wielu ról i zachowaniu godności w trudnych chwilach.

W biblioterapii lektura inspiruje do refleksji nad własnym życiem – nad codziennymi „biegami”, które każdy z nas prowadzi: z przeciwnościami, ograniczeniami czy słabościami. Pomaga dostrzec, że siła tkwi w cierpliwości, konsekwencji i wierze w siebie. To przypomnienie, że każdy z nas może być mistrzem codzienności, a najcenniejsze złote medale zdobywa się nie na stadionie, lecz w sercu. Zdecydowanie polecam – zarówno młodzieży, jak i dorosłym.

| Agnieszka Macheta

Pocztą z Doliny Muminków

Z okazji 80-lecia wydania pierwszej części Muminków zapraszam do korzystania z książek, komiksów i opowiadań stworzonych przez Tove Jansson oraz wydań inspirowanych jej twórczością. Polecam książkę *Pocztą z Doliny Muminków*, którą można wykorzystać w pracy z dziećmi w wieku od 5 do 7 lat. Główne tematy lektury to: pielęgnowanie przyjaźni, radzenie sobie z rozłąką czy doświadczanie i przezwyciężanie trudności. Jej walorem jest aktywne doświadczanie – bycie odkrywcą, zgadywanie, eksplorowanie ukrytych wiadomości oraz interakcja z książką, np. wyciąganie kopert, wycinanie. Dzięki tej lekturze można rozwijać wyobraźnię, logiczne myślenie czy sprawność manualną. Dodatkowymi aktywnościami, które można zainicjować, są: rysowanie listu-niespodzianki dla przyjaciela (rozwój inteligencji emocjonalnej) czy grupowa zabawa w odszukiwanie niespodzianki (pogłębianie zdolności współpracy). Ponadto promowanie zwyczaju pisania listów jest niezwykle cenne w realiach przesycanych cyfrową rzeczywistością.

| Paulina Konieczna

Maszyny miłości

Chcielibyście, by istniało na świecie pięć niezwykłych maszyn: maszyna buziaków, maszyna działania, maszyna ciepłych słów, maszyna drobniaków, maszyna wspólnego czasu? Jeśli tak, to sięgnijcie po książkę Marty Prady i Mercè Tous *5 maszyn miłości*. Nie zdradzę Wam zasady działania tych cudownych maszyn, co je napędza do pracy. Jedynie uchylę rąbka tajemnicy o tym, co umieją robić. Maszyna buziaków potrafi produkować różne całusy, na każdą okazję. Maszyna działania sprawia innym przyjemność. Maszyna ciepłych słów umie tworzyć piękne zdania. Maszyna drobniaków produkuje prezenty i drobne podarunki, a maszyna wspólnego czasu pozwala na bycie razem, poświęcenie sobie cudownych chwil. Teraz nastąpił czas na odkrycie sposobu funkcjonowania owych maszyn. Zatem do dzieła!

| Elżbieta Bukowiec

Życzenia

Jak myślicie, co może wynikać ze spotkania smutnego, samotnego stulatka (Murray McBride) z 10-letnim chłopcem (Jason Cashman) czekającym na przeszczep serca? Jakie pięć życzeń może kryć się w ich wspólnej podróży przez życie? Tego wszystkiego dowiedziecie się z książki *Pięć życzeń pana Murraya McBride'a*. Książka Joe Siple'a ukazuje nie tylko olbrzymią wartość międzypokoleniowej przyjaźni, ale mówi także o ogromnej potrzebie miłości, marzeniach, o możliwości odnalezienia sensu w życiu, nawet w tych chwilach, gdy wydaje się nam, że jest już za późno. Książka porusza również tematy pragnienia pozostawienia po sobie dobra, otwarcia na drugiego człowieka i szacunku dla osób starszych. Utwór pozwala także uwierzyć w magię, która może zadziałać jedynie wtedy, kiedy damy drugiemu człowiekowi radość, szansę na wewnętrzną przemianę i nadzieję na lepsze życie. Koniecznie przeczytajcie historię tego wzruszającego spotkania.

| Elżbieta Bukowiec

Kalendarium wydarzeń kulturalno-edukacyjnych

wydarzenia
dla dzieci

wydarzenia
w Klubie
Dziennikarzy
„Pod Gruszką”

MIKOŁAJOWE POPOŁUDNIE W BIBLIOTECIE

1 grudnia, godz. 16:00

Filia Teatralna (nr 55), os. Teatralne 25,
tel. 517 377 255

Zajęcia dla dzieci od 4. roku życia. Uczestnicy wysłuchają fragmentów bożonarodzeniowych opowieści oraz wykonają świąteczne upominki z materiałów plastycznych. Zapisy mailowe lub telefoniczne w Filii Teatralnej.

ŚWIĘTA PANA GROSIIKA

1 grudnia, godz. 17:00

Filia nr 4, ul. S. Bobrowskiego 11,
tel. 888 362 326

Świąteczny spektakl teatralny dla dzieci w wieku od 5 do 10 lat przygotowany przez aktorów Teatru z Uśmiechem. Spektakl inspirowany *Opowieścią wigilijną* Charlesa Dickensa. Przedstawienie wprowadza dzieci w świąteczny nastrój, uczy wartości i przypomina znane świąteczne tradycje. Treść jest dostosowana do najmłodszych odbiorców, dlatego mroczne duchy zostały zastąpione przez świąteczną Wróżkę. Zapisy mailowe lub telefoniczne w Filii nr 4.

ZIELONE DRZEWKO

1 grudnia, godz. 17:00

Filia nr 56, Oddział dla dzieci, os. Zgody 7,
tel. 883 894 938

Warsztaty haftu matematycznego dla dzieci w wieku powyżej 7 lat i ich rodziców. Uczestnicy techniką haftu matematycznego wykonają świąteczne drzewko. Zapisy mailowe lub telefoniczne w Oddziale dla dzieci Filii nr 56.

SPOTKANIE AUTORSKIE Z ALEKSANDRĄ WOJTASZEK

2 grudnia, godz. 17:00

Filia nr 25, ul. J. Fąłata 2, tel. 797 301 002

Spotkanie autorskie z Aleksandrą Wojtaszek – tłumaczką i dziennikarką, badaczką literatury chorwackiej i serbskiej, autorką reportażu *Fjaka. Sezon na Chorwację* oraz monografii *Topografie przestrzeni wyobrażonych*. Laureatka Nagrody Krakowa Miasta Literatury UNESCO i nagrody Europejski Poeta Wolności. W wolnych chwilach fotografuje porzucone krzesła na Bałkanach.

TWÓRCZYNI RODZINY PĘTELKÓW ODWIEDZA FILIĘ GOTYK

2 grudnia, godz. 17:00

Filia Gotyk (nr 57), ul. ks. J. Meiera 16C,
tel. 505 699 612

Spotkanie dla dzieci w wieku od 4 do 7 lat z Barbarą Supeł – pisarką pochodzącą z zielonego miasteczka położonego na skraju Puszczy Białowieskiej, autorką serii książek o przygodach rodziny Pętelków, w której najważniejszą rolę odgrywają Jadzia i Staś. Zapisy mailowe lub telefoniczne w Filii Gotyk.

ROMANTYCZNY LWÓW SEWERYNA GOSZCZYŃSKIEGO

2 grudnia, godz. 17:00

Klub Dziennikarzy „Pod Gruszką”,
ul. Szczepańska 1, tel. 512 455 260

Spotkanie Towarzystwa Miłośników Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich. Prelekcja Beaty Kost poświęcona roli Lwowa w epoce romantyzmu jako jednego z najważniejszych ośrodków literackich obok Wilna i Warszawy. W centrum uwagi znajdzie się postać Seweryna Goszczyńskiego – poety, uczestnika powstania listopadowego, a zarazem działacza społecznego i politycznego, który w 1872 roku powrócił z emigracji i ostatnie lata życia spędził właśnie w tym mieście. Spotkanie poprowadzi Anna Stengl.

DOKOŁA EWY LIPSKIEJ – SPOTKANIE Z WITOLDEM BERESIEM

2 grudnia, godz. 18:00

Filia nr 21, Czytelnia naukowa, ul. Królewska 59,
tel. 797 301 022

Spotkanie z Witoldem Beresiem – autorem książki *W 80 uderzeń serca dookoła Ewy Lipskiej. Przewodnik niekonwencjonalny z fragmentami tekstów Ewy Lipskiej oraz fotokolażami Danuty Węgiel*. Ta książka jest hołdem – nie tylko dla Ewy Lipskiej, lecz dla sztuki myślenia, której dziś najbardziej nam potrzeba. To także portret pokolenia, które nie przestało wierzyć, że wiersz może zmienić człowieka – choć już dawno przestał zmieniać świat. Poprzez osiemdziesiąt złotych myśli poetki wędrujemy od mgły dzieciństwa na krakowskich Plantach przez pokój na Krupniczej 22 po Wiedeń i redakcję „Krakowa i Świata”. Książka tworzy portret artystki osobnej – kobiety, która nigdy nie należała do żadnej grupy, frakcji czy ideologii. W świecie hałaśliwych haseł Lipska broni cichego głosu rozumu. Ciekawym zabiegiem są wplecione w książki fragmenty wierszy, felietonów i rozmów, które tworzą z prozą narratora pulsującą polifonię. Rozmowę poprowadzi Agnieszka Staniszevska – Mól.

DZIEŃ ŚWIĄTECZNEGO SKRZATA

3 grudnia, godz. 15:00–18:00

Filia nr 8, ul. J. Brodowicza 1, tel. 12 412 49 55

Indywidualne warsztaty plastyczne z bibliotekarzem lub rodzicem wspierające u dzieci małą motorykę. Najmłodsi wykonają świątecznego skrzata z ruchomymi elementami. Zajęciom towarzyszyć będzie wystawa książek o świątach Bożego Narodzenia.

KOSMICZNE GRANIE

3 grudnia, godz. 16:00

Filia Kosmos (nr 58), ul. Borkowska 25,
tel. 789 449 901

Rozgrywki gier planszowych dla zainteresowanych. Podczas spotkania uczestnicy poznają grę *Trekking przez historię*, która zabierze graczy w fascynującą podróż przez epoki. Istnieje

również możliwość zagrania w inne gry pochodzące ze zbiorów Filii Kosmos (nr 58) lub własnych.

OZDOBY CHOINKOWE

3 grudnia, godz. 17:00

Filia nr 7, al. Pokoju 33, tel. 12 414 26 01

Warsztaty plastyczne dla dzieci w wieku od 5 do 7 lat. Uczestnicy poznają polskie tradycje i zwyczaje świąteczne oraz wykonają ozdobę choinkową. Zapisy mailowe lub telefoniczne w Filii nr 7.

ŚWIĄTECZNE DRZEWKO DOBRYCH ŻYCZEŃ

3 grudnia, godz. 17:00

Filia nr 15, ul. Dobrego Pasterza 100,
tel. 12 417 22 73

Zajęcia edukacyjne dla dzieci w wieku od 5 do 8 lat. Uczestnicy wysłuchają fragmentu opowiadania *Najpiękniejsza choinka na świecie* Jane Chapman, porozmawiają o zwyczajach związanych ze świętami Bożego Narodzenia oraz wezmą udział w zabawach ruchowych. Na zakończenie wykonają kartkę świąteczną.

SZCZĘŚLIWE WYSPIY

3 grudnia, godz. 17:00

Filia nr 20, ul. Opolska 37, tel. 797 301 027

Zajęcia dla dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym oraz dla ich rodziców zorganizowane z okazji Międzynarodowego Dnia Osób z Niepełnosprawnościami. Uczestnicy wysłuchają fragmentów książek *Żółte kółka*. Mam na imię Inna Eliza Piotrowskiej oraz *Wyspa mojej siostry* Katarzyny Ryrych. Będą mieli okazję porozmawiać o szacunku wobec osób z niepełnosprawnościami i o tym, że choroba może dotknąć każdego. Na zakończenie wykonają pracę plastyczną, której tematem będzie szczęśliwa wyspa, miejsce otwarte dla wszystkich.

TEATRZYK KAMISHIBAI

3 grudnia, godz. 17:00

Filia nr 46, ul. B. Limanowskiego 4,
tel. 12 20 20 650

Uczestnicy wysłuchają fragmentu opowiadania Beaty Gabrat *Misiowe wiadomości – niedźwiedź brunatny* zaprezentowanego za pomocą techniki kamishibai. Następnie wezmą udział w rozmowie i quizie na temat misiów oraz wykonają prace plastyczne inspirowane treścią opowiadania.

ŚWIĄTECZNE ŻYCZENIA

3 grudnia, godz. 17:00

Filia nr 48, os. Bohaterów Września 26,
tel. 883 894 887

Zajęcia plastyczne dla dzieci od 4. roku życia. Uczestnicy wykonają trójwymiarowe kartki z życzeniami świątecznymi. Do wykonania prac wykorzystane zostaną różne materiały plastyczne i kreatywne. Zapisy mailowe lub telefoniczne w Filii nr 48.

LIST DO ŚWIĘTEGO MIKOŁAJA

3 grudnia, godz. 17:00

Filia Teatralna (nr 55), os. Teatralne 25,
tel. 517 377 255

Zajęcia dla dzieci od 6. roku życia. Uczestnicy dowiedzą się, jak napisać wyjątkowy list do Świętego Mikołaja, pełen marzeń i ciepłych słów, a następnie własnoręcznie go ozdobią. Zapisy mailowe lub telefoniczne w Filii Teatralnej.

ŚWIĄTECZNE INSPIRACJE – SPOTKANIE OTWARTEGO KOŁA AUTORÓW PRZY KRAKOWSKIM ODDZIALE ZWIĄZKU LITERATÓW POLSKICH

3 grudnia, godz. 17:00

Klub Dziennikarzy „Pod Gruszką”,
ul. Szczepańska 1, tel. 512 455 260

Spotkanie, podczas którego członkowie Koła zaprezentują utwory o tematyce świątecznej. Uczestnicy podzielą się swoimi refleksjami na temat przeczytanych utworów z uwzględnieniem inspiracji twórczych oraz wymienią doświadczeniami i uwagami o doskonaleniu warsztatu pisarskiego.

ZIMOWO – WERNISAŻ WYSTAWY PRAC JADWIGI PORADOWSKIEJ – MUSIAŁ

3 grudnia, godz. 18:00

Biblioteka Główna, Informatorium,
ul. Powroźnicza 2, tel. 797 024 025

Wernisaż wystawy prac Jadwigi Poradowskiej – Musiał – krakowskiej artystki, absolwentki Politechniki Krakowskiej, która od lat tworzy w technikach olejnych, pastelach, akrylu i akwareli, czerpiąc inspirację z krajobrazu, przyrody i architektury. Członkini Stowarzyszenia Plastyków Ziemi Krakowskiej, uczestniczyła w licznych wystawach indywidualnych i zbiorowych. Na ekspozycji prezentuje zimowe pejzaże ukazujące piękno natury, które powstały w ostatnich latach.

NOWOŻYTNE MIASTA MAŁOPOLSKI – SPOTKANIE Z DR. PIOTREM MIODUNKĄ

4 grudnia, godz. 12:00

Biblioteka Główna, ul. Powroźnicza 2,
tel. 797 024 013

Spotkanie Klubu Dojrzałego Czytelnika. Gościem będzie dr Piotr Miodunka, historyk związany z Uniwersytetem Ekonomicznym, który zaprezentuje wyniki swoich badań dotyczących życia w miasteczkach południowej Małopolski w epoce nowożytnej.

ŚLADAMI ŚW. MIKOŁAJA, CZYLI SZLAKIEM MIKOŁAJOWEJ LEGENDY PO KRAKOWIE

4 grudnia, godz. 17:00

Filia nr 56, Oddział dla dorosłych, os. Zgody 7,
tel. 883 894 936

Uczestnicy prelekcji wysłuchają historii o Świętym Mikołaju oraz poznają miejsca w Krakowie związane z jego postacią.

W MOJE STRONY – SPOTKANIE Z JOANNĄ BATOR

4 grudnia, godz. 18:00

Filia nr 47, os. Dywizjonu 303 nr 1,
tel. 12 647 28 85

Spotkanie z Joanną Bator na temat jej najnowszej książki *W moje strony. Trzy wyprawy w stronę*

wyobraźni, współczucia i troski. Książka to swoisty przewodnik po twórczości, w którym autorka zdradza kulisy swojego warsztatu, opowiada o tym, jak zrodziły się pomysły na fabuły, które przyniosły jej popularność i nagrody nie tylko w Polsce, ale i za granicą. Spotkanie poprowadzi Olga Sabała. Wydarzenie finansowane ze środków Budżetu Obywatelskiego Miasta Krakowa, edycja 2024. Spotkanie organizowane w ramach cyklu „Desant w Bibliotece Kraków, czyli spotkania na Dywizjonu”. Zapisy przez formularz dostępny na stronie internetowej Biblioteki Kraków. W ciągu 3 dni roboczych zostanie wysłane potwierdzenie na adres e-mailowy podany w zgłoszeniu.

CORAZ BLIŻEJ... ŚWIĘTA! MIKOŁAJKI W FILII NR 26

5 grudnia, godz. 15:00–18:00

Filia nr 26, ul. B. Komorowskiego 11,
tel. 797 301 003

Mikołajkowe atrakcje w bibliotece. Uczestnicy będą mogli wziąć udział w świątecznym quizie, tworzeniu bożonarodzeniowych kartek oraz bibliotecznej zabawie tematycznej.

MAGICZNE ŚWIĘTA W BIBLIOTECE

5 grudnia, godz. 16:00

Filia Teatralna (nr 55), os. Teatralne 25,
tel. 517 377 255

Zajęcia dla dzieci od 6. roku życia. Uczestnicy wysłuchają fragmentów świątecznych opowieści oraz wezmą udział w warsztatach plastycznych. Zapisy mailowe lub telefoniczne w Filii Teatralnej.

WARSTWY – WERNISAŻ WYSTAWY PRAC DOROTY WAŁEK

5 grudnia, godz. 17:30

Filia nr 3, pl. Jana Nowaka–Jeździarza 3,
tel. 12 618 91 81

Wernisaż wystawy prac Doroty Wałek. *Warstwy* to nowy etap w jej twórczości – artystka łączy malarstwo olejne z tkaniną, tworząc trójwymiarowe kompozycje pełne światła, faktury i emocji. Absolwentka Wyższej Szkoły Zarządzania w Krakowie, w swoich pracach koncentruje się na człowieku, naturze i emocjach, eksperymentuje z formą i materiałem.

SPOTKANIE NA TEMAT KSIĄŻKI EUGENIUSZ KOLANKO „BARD”

5 grudnia, godz. 18:00

Klub Dziennikarzy „Pod Gruszką”,
ul. Szczepańska 1, tel. 512 455 260

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Cypriana Kamila Norwida w Zielonej Górze i Biblioteka Kraków zapraszają na spotkanie, podczas którego prof. Jerzy Jarowiecki (historyk prasy, bibliolog, literaturoznawca) opowie o swojej książce *Eugeniusz Kolanko „Bard”*. *Poeta i konspirator*. Książka poświęcona jest twórczości Eugeniusza Kolanki „Barda” – młodego poety i żołnierza krakowskiego ruchu oporu, rozstrzelanego przez hitlerowców 27 maja 1944 roku. Publikacja zawiera cenną faktografię oraz wybór 91 wierszy Kolanki. W spotkaniu wezmą również udział prof. Jolanta Chwastyk–Kowalczyk, dr Andrzej Buck oraz przedstawiciele wydawców. Partnerami wydarzenia są: Wydawnictwo

Naukowe i Edukacyjne Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, Pro Libris – wydawnictwo WiMBP im. Cypriana Norwida w Zielonej Górze, Komisja Prasoznawcza PAN/Oddz. Kraków.

(Z)RĘCZNI

6 grudnia, godz. 9:15–13:45

Biblioteka Główna, Informatorium,
ul. Powroźnicza 2, tel. 797 024 025

Cykliczne spotkanie dla osób zainteresowanych poznawaniem różnych technik prac ręcznych – dzierganiem na drutach, szydełkowaniem, frywolitką lub haftem. W luźnej i niezobowiązującej atmosferze wzajemnej współpracy uczestnicy o zróżnicowanym poziomie umiejętności wymieniają się doświadczeniami, prezentują swoje prace, omawiają nowe włóczki i projekty.

ŚWIĄTECZNA PODRÓŻ LOTNICZA

8 grudnia, godz. 17:00

Filia nr 16, ul. W. Eljasza–Radzikowskiego 29,
tel. 797 301 005

Spotkanie edukacyjne dla rodzin z dziećmi prowadzone przez pracowników Centrum Edukacji Lotniczej Kraków Airport na temat świątecznych podróży lotniczych. Zajęcia dla rodzin z dziećmi realizowane w cyklu „Biblioteczny terminal”. Zapisy mailowe lub telefoniczne w Filii nr 16.

POZDRAWIAM I PRZEPRASZAM FREDRIK BACKMAN

8 grudnia, godz. 17:00

Filia nr 24, ul. Na Błonie 13 D, tel. 797 301 009

Spotkanie Dyskusyjnego Klubu Książki dla dorosłych. Uczestnicy porozmawiają o książce *Pozdrawiam i przepraszam* Fredrika Backmana. Zapisy mailowe, telefoniczne lub osobiste w Filii nr 24.

CRAFTEKA – ZIMOWE WZORY

8 grudnia, godz. 17:00

Filia nr 49, os. Tysiąclecia 42, tel. 12 263 44 86

Spotkanie dla osób dorosłych zainteresowanych rękodziełem, plastyką i kreatywnym spędzaniem czasu. Podczas spotkania będzie można wykonać prace o tematyce zimowej za pomocą różnych metod: decoupage'u, quillingu, haftu matematycznego i scrapbookingu.

POZA SCENARIUSZEM – SPOTKANIE Z MACIEJEM ORŁOSIEM

8 grudnia, godz. 18:00

Filia nr 21, Czytelnia naukowa, ul. Królewska 59,
tel. 797 301 022

Maciej Orłoś, polski dziennikarz i prezenter telewizyjny, w rozmowie z Adrianem Jasińskim opowie historie ze swojego życia. Od dzieciństwa spędzonego z ojcem, opozycyjnym pisarzem Kazimierzem Orłosiem, przez studia aktorskie, aż po wielką, niespodziewaną karierę w telewizji. Goście opowiedzą o pracy nad książką *Poza scenariuszem*. Wydarzenie finansowane ze środków Budżetu Obywatelskiego, edycja 2024. Zapisy przez formularz dostępny na stronie internetowej Biblioteki Kraków. W ciągu 3 dni roboczych zostanie wysłane potwierdzenie na adres e-mailowy podany w zgłoszeniu.

**NIEWYSTANY LIST –
SPOTKANIE Z IRENĄ DUKALSKĄ**
8 grudnia, godz. 18:00

Klub Dziennikarzy „Pod Gruszką”,
ul. Szczepańska 1, tel. 512 455 260

Spotkanie z Ireną Dukalską, która opowie o swoim najnowszym tomiku wierszy *Niewystany list. Mischmasz poetycki*. Spotkanie poprowadzi Andrzej Krzysztof Malesa.

**PODRÓŻE SŁOWEM PRZECZYTYWANE
9 grudnia, godz. 17:00**

Klub Dziennikarzy „Pod Gruszką”,
ul. Szczepańska 1, tel. 512 455 260

Spotkanie autorskie Bożeny Bisztygi, Ewy Piekarskiej i Janiny Wiśniewskiej, członkiń Otwartego Koła Autorów działającego przy Krakowskim Oddziale Związku Literatów Polskich.

MATYŁDA W KRAJACH ŚW. MIKOŁAJA
9 grudnia, godz. 17:00

Filia nr 47, os. Dywizjonu 303 nr 1,
tel. 12 647 28 85

Świąteczny spektakl teatralny dla dzieci w wieku od 5 do 10 lat przygotowany przez aktorów Teatru z Uśmiechem. Bohaterką przedstawienia będzie Matylda, która po raz pierwszy samodzielnie napisała list do św. Mikołaja. Poprosiła w nim o coś wyjątkowego... Jej marzeniem było poznanie miejsca zamieszkania św. Mikołaja. Przekonajcie się, czy udało się spełnić marzenie dziewczynki. Wydarzenie finansowane ze środków Budżetu Obywatelskiego Miasta Krakowa, edycja 2024. Zapisy mailowe lub telefoniczne w Filii nr 47.

**UWIELBIANI. MISS FALLACI PODBIJA
HOLLYWOOD. ORIANA FALLACI**
9 grudnia, godz. 17:30

Filia nr 31, ul. Przyby 10, tel. 797 024 026

Spotkanie członków Dyskusyjnego Klubu Książki. Uczestnicy porozmawiają na temat książki Oriany Fallaci *Uwielbiani. Miss Fallaci podbija Hollywood*.

**LITERACKI WTOREK PRZY POWROŹNICZEJ –
WYDZIEDZICZENI URSULI K. LE GUIN**
9 grudnia, godz. 18:00

Biblioteka Główna, ul. Powroźnicza 2,
tel. 797 024 013

Cykliczne spotkanie dla dorosłych organizowane w drugi wtorek miesiąca poświęcone literaturze pięknej. Uczestnicy wezmą udział w moderowanej przez bibliotekarza dyskusji poświęconej wybranemu tekstowi literackiemu. Ideą spotkań jest poznanie, przybliżenie lub przypomnienie klasyki literatury polskiej i obcej. Biblioteka Główna pomaga w pozyskaniu egzemplarza powieści. W tym miesiącu omówiona zostanie książka *Wydzieńczeni* Ursuli K. Le Guin.

**SAHEL I SAWANNA – JEDNĄ NOGĄ
NA PUSTYNI, A DRUGĄ W DŻUNGLI**
10 grudnia, godz. 16:00

Filia nr 21, Wypożyczalnia dla dzieci,
ul. Królewska 59, tel. 797 301 020

Warsztaty literacko-plastyczne dla dzieci w wieku od 5 do 12 lat i ich rodziców z cyklu „Książkowe podróże”. Uczestnicy wysłuchają fragmentów baśni *Bardzo smutny słon*, zastanowią się, gdzie

jest środek Afryki i jak zatrzymać w miejscu pustynię, a następnie wykonają maskę afrykańską. Zapisy mailowe lub telefoniczne w Filii nr 21 (wypożyczalnia dla dzieci).

**W OCZEKIWANIU NA ŚWIĘTA
BOŻEGO NARODZENIA**
10 grudnia, godz. 17:00

Filia nr 7, al. Pokoju 33, tel. 12 414 26 01

Zajęcia edukacyjne dla dzieci w wieku od 5 do 7 lat. Uczestnicy wysłuchają opowieści nawiązujących do zbliżających się świąt Bożego Narodzenia oraz wezmą udział w zabawach literacko-plastycznych. Zapisy mailowe lub telefoniczne w Filii nr 7.

ZIMOWE OPOWIEŚCI Z LASU
10 grudnia, godz. 17:00

Filia nr 16, ul. W. Eljasza-Radzikowskiego 29,
tel. 797 301 005

Spotkanie Klubu Słuchającego Malucha, czyli głośne czytanie dla dzieci w wieku do 7 lat. Uczestnicy wysłuchają fragmentów opowieści o leśnych zwierzętach, m.in. *Gwiazdka Anieli Cholewińskiej-Szolkim* oraz *Tajemniczy las* Sandry Diekmann. Dowiedzą się, jak zwierzęta radzą sobie zimą i jak skutecznie im pomagać, a następnie wykonają pracę plastyczną.

**WOKÓŁ „HISTORII GALICYJSKICH” –
SPOTKANIE Z NATALIĄ PRZEŹDZIK**
10 grudnia, godz. 17:00

Filia nr 25, ul. J. Fałata 2, tel. 797 301 002

Spotkanie autorskie z Natalią Przeździek – pisarką, miłośniczką gór i morza, autorką powieści obyczajowych, m.in. *Imię dla Róży*, *Zapach soli i wiatru*, *Schronisko pod Srebrnym Aniołem*. Tematem rozmowy będą książki z cyklu „Historie galicyjskie”. Zapisy mailowe lub telefoniczne w Filii nr 25.

O SZACUNKU
10 grudnia, godz. 17:00

Filia Pod Kawką (nr 44), ul. Spółdzielców 3,
tel. 797 024 014

Zajęcia z elementami bajkoterapii dla dzieci w wieku od 3 do 9 lat i ich rodziców. Uczestnicy wysłuchają fragmentów książki Érica-Emmanuela Schmitta *O słońcu, który nikogo nie szanował*, a następnie z animatorami porozmawiają o tym, jak ważne są empatia i szacunek w codziennym życiu. Zajęcia poprowadzą wolontariusze Fundacji Zaczynani.org. Zapisy mailowe lub telefoniczne w Filii Pod Kawką.

CACKO NA CHOINKĘ
10 grudnia, godz. 17:00

Filia nr 46, ul. B. Limanowskiego 4,
tel. 12 20 20 650

Warsztaty plastyczne dla dzieci. Uczestnicy wykonają ozdoby choinkowe z wykorzystaniem materiałów plastycznych.

ŚWIĄTECZNE ŻYCZENIA
10 grudnia, godz. 17:00

Filia nr 48, os. Bohaterów Września 26,
tel. 883 894 887

Zajęcia plastyczne dla dzieci od 4. roku życia. Uczestnicy wykonają trójwymiarowe kartki z życzeniami świątecznymi. Do wykonania

prac wykorzystane zostaną różne materiały plastyczne i kreatywne. Zapisy mailowe lub telefoniczne w Filii nr 48.

POSZUKIWANIE ZIMY
10 grudnia, godz. 17:00

Filia nr 49, os. Tysiąclecia 42, tel. 12 263 44 86

Głośne czytanie dla dzieci w wieku od 3 do 6 lat. Uczestnicy wysłuchają fragmentów książki *Wesoły Ryjek i zima* Wojciecha Witłaka oraz wezmą udział w prostych zabawach inspirowanych poznaną historią. Na zakończenie wykonają pracę plastyczną.

OZDOBY ŚWIĄTECZNE
10 grudnia, godz. 17:00

Filia nr 52, os. Na Stoku 1, tel. 505 299 818

Warsztaty z cyklu „Popołudnie z maluszkiem” dla dzieci w wieku od 3 do 6 lat wraz z rodzicami, podczas których uczestnicy będą tworzyć ozdoby świąteczne z wykorzystaniem różnych materiałów plastycznych. Zapisy mailowe lub telefoniczne w Filii nr 52.

ŚWIĘTA CECYLKI KNEDELEK
10 grudnia, godz. 17:00

Filia nr 56, Oddział dla dzieci, os. Zgody 7,
tel. 883 894 938

Spotkanie Klubu Słuchającego Malucha, czyli głośne czytanie dla dzieci w wieku do 7 lat. Uczestnicy wysłuchają fragmentów książki Joanny Krzyżanek o przygotowaniach Cecylki Kneდეlek do świąt Bożego Narodzenia oraz poznają tradycje i zwyczaje związane z tym okresem obchodzone zarówno w Polsce, jak i na świecie. Chętni wykonają ozdobę i kartkę świąteczną.

OD IGIEŁKI DO CHOINKI
10 grudnia, godz. 17:00

Filia Gotyk (nr 57), ul. ks. J. Meiera 16C,
tel. 505 699 612

Spotkanie Klubu Słuchającego Malucha, czyli głośne czytanie dla dzieci w wieku do 7 lat. Uczestnicy wysłuchają fragmentów książki *Chojinka pana Igiełki* Roberta Barry'ego, a następnie wykonają kartkę świąteczną z drzewkiem bożonarodzeniowym.

W ŚWIĄTECZNYM NASTROJU
10 grudnia, godz. 17:30

Filia nr 14, ul. Ugorek 14, tel. 888 362 335

Spotkanie Klubu Słuchającego Malucha, czyli głośne czytanie dla dzieci w wieku do 7 lat. Uczestnicy wysłuchają fragmentów książek *Tuż przed Gwiazdką* Barbary Supeł oraz *Święta Alicji Dyrdy*, porozmawiają także o tradycjach bożonarodzeniowych. Chętni wykonają pracę plastyczną.

LITERACKA KAPSUŁA CZASU
11 grudnia, godz. 11:00

Filia nr 20, ul. Opolska 37, tel. 797 301 026

Dyskusja czytelnicza wokół zbioru krótkich form literackich Ryszarda Kapuścińskiego *Zegar piaskowy*.

KOBIETY Z ULICY GRODZKIEJ I NIE TYLKO – SPOTKANIE AUTORSKIE Z LUCYNĄ OLEJNICZAK
11 grudnia, godz. 17:00

Filia nr 16, ul. W. Eljasza–Radzikowskiego 29, tel. 797 301 005

Spotkanie z Lucyną Olejniczak, autorką popularnych powieści obyczajowych i sag rodzinnych. Jej najbardziej znane dzieło to cykl „Kobiety z ulicy Grodzkiej”, opowiadający o losach kilku pokoleń kobiet z krakowskiej rodziny Bernatów, mieszkających przy tytułowej ulicy Grodzkiej. Zapisy mailowe lub telefoniczne w Filii nr 16.

CORAZ BLIŻEJ ŚWIĘTA
11 grudnia, godz. 17:00

Filia nr 42, ul. Agatowa 33, tel. 797 024 015

Warsztaty plastyczne dla dzieci w wieku przedszkolnym przygotowane z okazji zbliżających się świąt Bożego Narodzenia. Uczestnicy wykonają ozdoby świąteczne z różnych materiałów plastycznych.

MAGICZNE ŚWIĘTA Z KSIĄŻKĄ
11 grudnia, godz. 17:00

Filia nr 48, os. Bohaterów Września 26, tel. 883 894 887

Zajęcia animacyjno–czytelnicze dla dzieci od 6. roku życia. Podczas zajęć dzieci wysłuchają fragmentu książki Sofie Marie Brand *Święta na świecie*, wezmą udział w zabawach tematycznych i wykonają świąteczną pracę plastyczną. Zapisy mailowe lub telefoniczne w Filii nr 48.

MARZENIA TE DUŻE I TE MALEŃKIE. SPOTKANIE Z BAJKĄ EDUKACYJNĄ
11 grudnia, godz. 17:00

Filia nr 56, Oddział dla dzieci, os. Zgody 7, tel. 883 894 938

Zajęcia z elementami bajkoterapii dla dzieci w wieku od 3 do 9 lat i ich rodziców. Tematem spotkania będą marzenia. W świątecznej atmosferze uczestnicy porozmawiają o tym, czy warto marzyć i czy marzenia mają szansę się spełnić. Chętni będą mogli udekorować pierniki. Zajęcia poprowadzą wolontariusze Fundacji Zaczyciani.org. Zapisy mailowe lub telefoniczne w Filii nr 56.

TOKSYCZNE TOMISZCZA – O ZIELONYCH OKŁADKACH Z ARSZENIKIEM
11 grudnia, godz. 18:00

Filia nr 31, ul. Przyzby 10, tel. 797 024 026

W pierwszej połowie XIX wieku wprowadzono na rynek płócienne okładki książek. Aby zachęcić ludzi do ich kupna, użyto najmodniejszego koloru epoki. Okładki miały piękny, soczysty zielony odcień. Był jednak jeden problem – swój wygląd zawdzięczały związkowi arsenu. Spotkanie z Wiktorią Król – autorką książki *Zabójcza zieleń. Historia zielonego pigmentu z arsenikiem*, połączone z wykładem i prezentacją dwóch książek z płóciennymi okładkami. Wydarzenie finansowane ze środków Budżetu Obywatelskiego Miasta Krakowa, edycja 2024.

POEZJA NA CZTERY RĘCE
11 grudnia, godz. 18:00

Klub Dziennikarzy „Pod Gruszką”, ul. Szczepańska 1, tel. 512 455 260

Spotkanie poświęcone twórczości Szczesnego Wrońskiego oraz Barbary Wrońskiej, którzy opowiedzą o inspiracjach i swoich wierszach, które powstały w czasie zmagania się z trudnościami zdrowotnymi.

ŚWIĘTOWANIE W STYLU ETNO, CZYLI O PAJĄKU I PODŁAŻNICZCE
12 grudnia, godz. 16:00

Filia nr 3, pl. Jana Nowaka–Jeziorańskiego 3, tel. 12 618 91 81

Warsztaty literacko–plastyczne dla dzieci i dorosłych poświęcone tradycji własnoręcznego wykonywania ozdób choinkowych inspirowanych polską sztuką ludową. Uczestnicy wysłuchają fragmentów opowieści o bożonarodzeniowych zwyczajach i ich symbolice oraz poznają techniki tworzenia dekoracji z papieru, słomy i bibuły.

ŚWIĘTA U KROWY MATYLDY, BLUE I BINGO ORAZ W DOMU PĘTEŁKÓW
12 grudnia, godz. 17:00

Filia nr 8, ul. J. Brodowicza 1, tel. 12 412 49 55

Spotkanie Klubu Słuchającego Malucha, czyli głośne czytanie dla dzieci w wieku do 7 lat. Uczestnicy wysłuchają fragmentów książek *Matyldo, niedługo Święta!* Alexandra Steffensmeiera, *Bluey. Mikołaj Werandziak* Sabiny Bauman oraz *Jadzia Pętelka odwiedza dziadków* Barbary Supeł. Razem z Jadzią ozdobią choinkę kolorowymi papierkami po cukierkach, pomogą Krowie Matyldzie przygotować pierniczki i odkryją, kogo odwiedza Mikołaj Werandziak w domu Łączków. Chętni będą mogli wykonać zakładkę do książki z piernikowym ludkiem.

ZIMOWE ELFY
12 grudnia, godz. 17:00

Filia nr 11, ul. W. Bosaków 11, tel. 888 362 331

Warsztaty dla dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym wraz z rodzicami. Uczestnicy wysłuchają fragmentów książki *Elfy na ratunek!* Barbary Supeł i *Jaka piękna zima* Anity Głowińskiej, porozmawiają o tradycjach bożonarodzeniowych oraz wykonają ozdobę świąteczną.

CHOINKOWE OZDOBY Z ORIGAMI
12 grudnia, godz. 17:00

Filia nr 56, Oddział dla dzieci, os. Zgody 7, tel. 883 894 938

Warsztaty origami dla dzieci powyżej 7. roku życia. Uczestnicy, wykorzystując popularną technikę składania papieru, będą mieli okazję wykonać wiele papierowych ozdób choinkowych.

ŚWIĘTA NA PERONIE
12 grudnia, godz. 18:00

Klub Dziennikarzy „Pod Gruszką”, ul. Szczepańska 1, tel. 512 455 260

Profil facebookowy „Klub Dziennikarzy Pod Gruszką przy Bibliotece Kraków”
Podsumowanie cyklu warsztatów twórczych „Peron literacki” prowadzonych przez moderatorów – Jadwigę Malinę i Michała Piętniewicza. Uczestnicy będą się dzielili swoimi

doświadczeniami i spostrzeżeniami związanymi z udziałem w spotkaniach z mistrzami.

SOBOTNIE WARSZTATY
13 grudnia, godz. 11:00

Biblioteka Główna, ul. Powroźnicza 2, tel. 797 024 013

Sobotnie warsztaty w Bibliotece Główniej dla dzieci wraz z rodzicami. Uczestnicy stworzą bajkowe domki dla Muminków – uporządkowane, kolorowe i pełne ciepła. W trakcie warsztatów dzieci będą projektować, wycinać i dekorować swoje konstrukcje, które następnie zabiorą do domu, by czekały na wiosenne przebudzenie trolli. Zajęcia będą również okazją do uczczenia 80. rocznicy debiutu Muminków oraz obejrzenia najnowszych publikacji o tych kultowych bohaterach – niezwyklej książki typu pop–up oraz oryginalnej publikacji pełnej listów i pocztówek. Zapisy mailowe lub telefoniczne w Bibliotece Główniej.

WĘDRÓWKĄ PRZEZ ALEJĘ RÓŻ – SPOTKANIE AUTORSKIE Z EDYTĄ ŚWIĘTEK
15 grudnia, godz. 17:00

Filia nr 16, ul. W. Eljasza–Radzikowskiego 29, tel. 797 301 005

Spotkanie z Edytą Świętek, autorką licznych powieści z pogranicza literatury obyczajowej, kryminałów, a także popularnych sag rodzinnych i powieści historycznych. Spotkanie dotyczyć będzie dotychczasowej twórczości autorki, ze szczególnym uwzględnieniem cyklu „Spacer Aleję Róż”. Zapisy mailowe lub telefoniczne w Filii nr 16.

CHOINKOWE OZDOBY
15 grudnia, godz. 17:00

Filia nr 49, os. Tysiąclecia 42, tel. 12 263 44 86

Warsztaty dla dzieci powyżej 6. roku życia oraz dorosłych z tworzenia ozdób choinkowych za pomocą decoupage’u. Uczestnicy będą mieli okazję własnoręcznie udekorować drewniane zawieszki choinkowe oraz ozdobić akrylową bombkę. Zapisy mailowe lub telefoniczne w Filii nr 49.

1000–LECIE KORONY POLSKIEJ
15 grudnia, godz. 18:00

Klub Dziennikarzy „Pod Gruszką”, ul. Szczepańska 1, tel. 512 455 260

Wieczór poetycki przygotowany w ramach Festiwalu 1000–lecia Korony Polskiej zorganizowanego pod honorowymi patronatami: Wojewody Małopolskiego, Marszałka Województwa Małopolskiego, Przewodniczącego Sejmiku Województwa Małopolskiego, Przewodniczącego Rady Miasta Krakowa. Wystąpi Teatr STYGMA–TOR. Scenariusz i prowadzenie: Violetta Zygmunt.

ŚWIĘTA PO KRAKOSKU
16 grudnia, godz. 18:00

Klub Dziennikarzy „Pod Gruszką”, ul. Szczepańska 1, tel. 512 455 260

Spotkanie autorskie z Janem Maśtykiem. Podczas wydarzenia poeta opowie o krakowskich zwyczajach świątecznych oraz podzieli się z uczestnikami refleksjami na temat swojej twórczości. Spotkanie literackie przygotowane

przez Krakowski Oddział Związku Literatów Polskich.

SZYJEMY OZDOBY NA CHOINKĘ – ZAJĘCIA DLA SENIORÓW

17 grudnia, godz. 12:00

Filia nr 56, Oddział dla dorosłych, os. Zgody 7,
tel. 883 894 936

Zajęcia manualne dla seniorów. Uczestnicy wykonają świąteczne ozdoby z resztek tkanin.

STO POCIECH – O ŻYCIU I TWÓRCZOŚCI WISŁAWY SZYMBORSKIEJ

17 grudnia, godz. 13:00

Filia Pod Kawką (nr 44), ul. Spółdzielców 3,
tel. 797 024 014

Wisława Szymborska – wybitna poetka, esetka, tłumaczka i felietonistka, laureatka Literackiej Nagrody Nobla z 1996 roku. Spotkanie będzie okazją do przybliżenia postaci noblistki oraz jej twórczości poetyckiej, która wyróżnia się subtelną ironią, intelektualnym dystansem i głęboką refleksją nad kondycją człowieka. Prelekcję wygłosi Krystyna Maśnik.

TRYKTRAK – BACKGAMMON – TAVLA Z HENIUTKIEM. ROZEGRAJ PARTIĘ NA TRÓJKĄTNYCH POLACH

17 grudnia, godz. 16:00–19:00

Filia nr 1, ul. J. Dietla 80/82, tel. 12 429 34 30

Cykliczne spotkania w przedostatnie środy popołudnie każdego miesiąca dla osób w wieku powyżej 16 lat. Gra planszowa na oryginalnej, ręcznie robionej drewnianej planszy. Nauka podstaw gry, rozegranie partii, rozmowa o historii gry. Rozgrywka przewidziana dla maksymalnie dwóch osób. Biblioteka oferuje możliwość zagrania z pracownikiem biblioteki, który ukrywa się pod pseudonimem Heniutek i gra już od ponad dekady. Zapisy mailowe lub telefoniczne w Filii nr 1.

TEN WYJĄTKOWY CZAS

17 grudnia, godz. 17:00

Filia nr 7, al. Pokoju 33, tel. 12 414 26 01

Warsztaty literacko-plastyczne dla dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym. Uczestnicy wysłuchają opowiadania Edyty Wygonik *Ten wyjątkowy dzień* oraz wykonają torebki prezentowe z motywem świątecznym. Zapisy mailowe lub telefoniczne w Filii nr 7.

RELAKS I WYCISZENIE DLA NAJMŁODSZYCH.

SPOTKANIE Z BAJKĄ EDUKACYJNĄ

17 grudnia, godz. 17:00

Filia nr 15, ul. Dobrego Pasterza 100,
tel. 12 417 22 73

Zajęcia dla dzieci w wieku od 4 do 6 lat z elementami bajkoterapii. Uczestnicy wezmą udział w relaksacji połączonej z ćwiczeniami oddechowymi oraz skorzystają z zabawek sensorycznych wspierających wyciszenie i odprężenie. Zajęcia zakończą się tworzeniem masy nienewtonowskiej i wspólną zabawą. Zajęcia poprowadzą wolontariusze Fundacji Zacztyani.org. Zapisy mailowe lub telefoniczne w Filii nr 15.

PRZEDŚWIĄTECZNY, WSPÓLNY CZAS – SPOTKANIE Z BAJKĄ EDUKACYJNĄ

17 grudnia, godz. 17:00

Filia nr 16, ul. W. Eljasza-Radzikowskiego 29,
tel. 797 301 005

Zajęcia z elementami bajkoterapii dla dzieci w wieku od 4 do 8 lat i ich rodziców. Uczestnicy wysłuchają fragmentów książki *Basia i Boże Narodzenie* Zofii Staneckiej, a następnie omówią jej treść z prowadzącymi. Chętni wykonają pracę plastyczną. Zajęcia poprowadzą wolontariusze Fundacji Zacztyani.org. Zapisy mailowe lub telefoniczne w Filii nr 16.

CZEKAJĄC NA PIERWSZĄ GWIAZDKĘ

17 grudnia, godz. 17:00

Filia Pod Kawką (nr 44), ul. Spółdzielców 3,
tel. 797 024 014

Zajęcia dla dzieci od 3. roku życia oraz ich rodziców przygotowane z okazji zbliżających się świąt Bożego Narodzenia. Uczestnicy wysłuchają fragmentów z książek *Opowiadania wigilijne pod choinkę od polskich pisarzy* oraz *W oczekiwaniu na choinkę* Beaty Ostrowskiej, porozmawiają o tradycjach świątecznych, a następnie wykonają ozdoby choinkowe.

SPOTKANIE Z BAJKĄ TERAPEUTYCZNĄ

17 grudnia, godz. 17:00

Filia nr 46, ul. B. Limanowskiego 4,
tel. 12 20 20 650

Zajęcia dla dzieci z elementami bajkoterapii. Uczestnicy wysłuchają fragmentów bajki *Okoziółku, który chciał latać* Ewy Marcinkowskiej-Schmidt i porozmawiają o emocjach. Zajęcia poprowadzą wolontariusze Fundacji Zacztyani.org.

PRZEWÓZ ANDRZEJ STASIUK

17 grudnia, godz. 17:00

Filia nr 48, os. Bohaterów Września 26,
tel. 883 894 887

Spotkanie Dyskusyjnego Klubu Książki dla dorosłych. Uczestnicy porozmawiają na temat powieści *Przewóz* Andrzeja Stasiuka. Jest to historia o przekraczaniu granic – zarówno w sensie realistycznym, jak i metaforycznym, osadzona w realiach II wojny światowej. Zapisy mailowe lub telefoniczne w Filii nr 48.

SUPEŁKI I OCZKA

17 grudnia, godz. 17:00

Filia nr 56, Oddział dla dzieci, os. Zgody 7,
tel. 883 894 938

Spotkanie miłośników dziergania i szydełkowania, tych zaawansowanych i początkujących. Uczestnicy wspólnie podziergają, wymieniają się pomysłami i doświadczeniami. Zapisy mailowe lub telefoniczne w Oddziale dla dzieci Filii nr 56.

SPOTKANIE

Z KRZYSZTOFEM BROŻKIEM

17 grudnia, godz. 18:00

Klub Dziennikarzy „Pod Gruszką”,
ul. Szczepańska 1, tel. 512 455 260

Gościem Magdaleny Maliszewskiej będzie Krzysztof Brożek, scenarzysta, pisarz, reżyser filmów dokumentalnych m.in. dla Discovery Historia. Uczestnicy wysłuchają rozmowy na temat Gruzji.

ŚWIĘTY MIKOŁAJ – HISTORIA PRAWDZIWA

18 grudnia, godz. 17:00

Filia nr 40, ul. Łużycka 55, tel. 797 024 017

Świąteczny spektakl teatralny dla dzieci w wieku od 5 do 10 lat przygotowany przez aktorów Teatru z Uśmiechem. Dzieci na całym świecie czekają, aby je odwiedził św. Mikołaj, ale jest wśród nich Wojtuś, który w niego nie wierzy. Pewnego dnia w miasteczku, w którym mieszka, zostaje otwarty Jarmark Bożonarodzeniowy. Można na nim zobaczyć szopkę z prawdziwymi zwierzętami. Wojtuś wpada na pomysł, by „pożyczyć sobie renifera” i zabrać przyjaciółkę Jadwisię na kulis. Psotom chłopca nie ma końca, co sprawia, że Wojtek wpada w liczne kłopoty. Zapisy mailowe lub telefoniczne w Filii nr 40.

SPOTKANIE Z BAJKĄ TERAPEUTYCZNĄ – O CZYM MARZYSZ?

19 grudnia, godz. 17:00

Filia nr 8, ul. J. Brodowicza 1, tel. 12 412 49 55

Zajęcia dla dzieci w wieku do 5 lat z elementami bajkoterapii. W atmosferze świąt uczestnicy porozmawiają o marzeniach i o tym, czy one mają szansę się spełnić. Chętni udekorują pierniki. Zajęcia poprowadzą wolontariusze Fundacji Zacztyani.org. Zapisy mailowe lub telefoniczne w Filii nr 8.

ŚWIĘTY MIKOŁAJ – HISTORIA PRAWDZIWA

19 grudnia, godz. 17:00

Filia nr 7, al. Pokoju 33, tel. 12 414 26 01

Świąteczny spektakl teatralny dla dzieci w wieku od 5 do 10 lat przygotowany przez aktorów Teatru z Uśmiechem. Dzieci na całym świecie czekają, aby je odwiedził św. Mikołaj, ale jest wśród nich Wojtuś, który w niego nie wierzy. Pewnego dnia w miasteczku, w którym mieszka, zostaje otwarty Jarmark Bożonarodzeniowy. Można na nim zobaczyć szopkę z prawdziwymi zwierzętami. Wojtuś wpada na pomysł, by „pożyczyć sobie renifera” i zabrać przyjaciółkę Jadwisię na kulis. Psotom chłopca nie ma końca, co sprawia, że Wojtek wpada w liczne kłopoty. Wydarzenie finansowane ze środków Budżetu Obywatelskiego Miasta Krakowa, edycja 2024. Zapisy mailowe lub telefoniczne w Filii nr 7.

(Z)RĘCZNIE

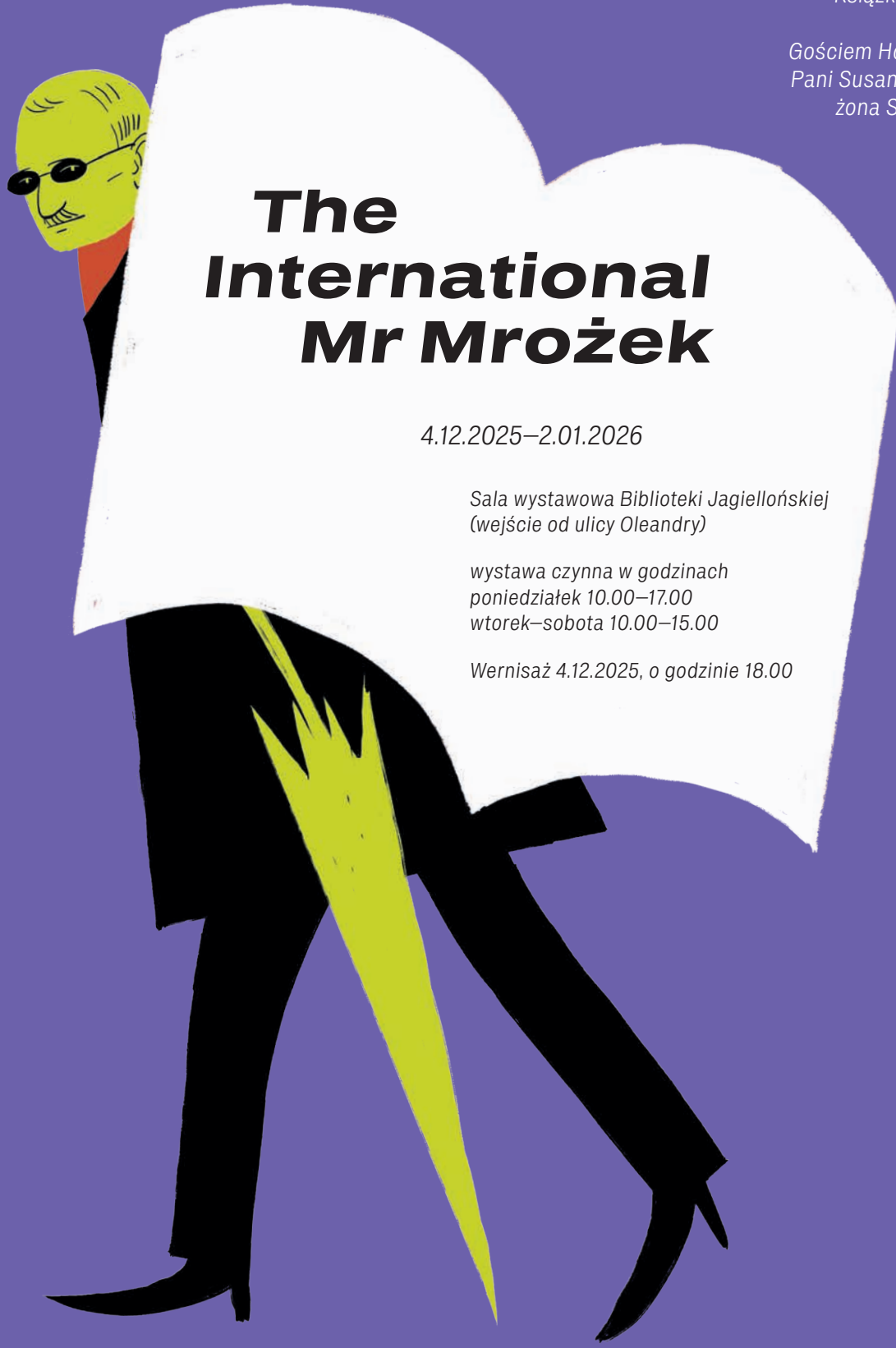
20 grudnia, godz. 9:15–13:45

Biblioteka Główna, Informatorium,
ul. Powroźnicza 2, tel. 797 024 025

Cykliczne spotkanie dla osób zainteresowanych poznawaniem różnych technik prac ręcznych – dzierganiem na drutach, szydełkowaniem, frywolitką lub haftem. W luźnej i niezobowiązującej atmosferze wzajemnej współpracy uczestnicy o zróżnicowanym poziomie umiejętności wymieniają się doświadczeniem, prezentują swoje prace, omawiają nowe włóczki i projekty.

Utwory Sławomira Mrożka
w opracowaniu graficznym
studentów Pracowni Projektowania
Książki ASP w Krakowie

Gościem Honorowym będzie
Pani Susana Osorio-Mrożek,
żona Sławomira Mrożka

The International Mr Mrożek

4.12.2025–2.01.2026

Sala wystawowa Biblioteki Jagiellońskiej
(wejście od ulicy Oleandry)

wystawa czynna w godzinach
poniedziałek 10.00–17.00
wtorek–sobota 10.00–15.00

Wernisaż 4.12.2025, o godzinie 18.00

BIBLIOTEKA KRAKÓW • INSTYTUCJA KULTURY MIASTA KRAKOWA

Ilustracja: Maria Michalska